№ 51 **სახალხო გაზეთი** № 51

ხუთშაბათი, 8 ივლისი, 1910 წ. ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა. წელიწადი პირველი

სვით მხოლოდ ნადუღი წყალი

ამ წლის 7 მაისიდან გამოდის

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო

სახალხო გაზეთი

ყოველ-დღიურ გამოცემის გარდა გაზეთს ექმნება კვირეული

სურათებიანი დამატება

გაზეთის ფასი დამატებიანა: წლით როგორც ქალაქში ისე ქალაქ გარედ ღირს 8 მან. 50 კ., ნახევარი წლით—4 მან. 80 კაპ., ერთი თვით—80 კაპ.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური

დამატებით ნომერი (კვირისა) 7 კაპეიკი.

ადრესის გამოსაცვლელი ფასი 40 კაპ.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კაპ.; უკანასკნელზე—10 კაპ., სხვა ადგილებიდან (კავკასიის გარეშე) მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. ოთხი საათის შემდეგ მეტი ეღირება.

****** ხელის-მომწერთა საყურადღებოდ ******

კანტორა აცხადებს, რომ გაზეთის ყოველ მიუღებლობაზე ხელისმომწერმა უნდა აცნობოს ხოლმე, რათა ყურადღება მიაქციოს გაზეთის წესიერად მიღებას.

„სახალხო გაზეთის" კანტორა ღიაა ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და ნაშუადღევს 5 საათიდან 7 საათამ.

წერილები და ფული უნდა გამოიგზავნოს ამ ადრესით: Тифлисъ, Большая Ванкская ул., № 12, Семену Пашалишвили.

კნეინა ანასტასია ალექსანდრეს ასული, შვილები ამისნი—**თავ. ნიკოლოზ და იოსებ ალექსანდრეს ძენი და კნ. ელენე კონსტანტინეს ასული ბარათაშვილები** ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უდროოდ გარდაცვალებას—პირველი შვილის, მეორენი—ძმის, ხოლო მესამე მაზლის

თავ. ვლადიმერ ალექსანდრეს ძე ბარათაშვილისას.

პანაშვიდები დღეს, დილის 12 საათზე და საღამოს 7 საათზე, გამოსვენება მიცვალებულისა ტფილისიდან (იოსებ ბარათაშვილის ბინა—კირპიჩნის ქ. შესახვევი, № 16) სოფელ ბოლბალოში, ტფილისის მაზრა, პარასკევს, 9 ივლისს, დილის 11 საათზე. წირვა და დაკრძალვა შაბათს, 10 ივლისს. (1—343—1)

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

სთხოვს ადგილობრივ ყველა კლუბების, სავაჭრო, სამრეწველო და საზოგადო დაწესებულებათა ადმინისტრაციას, აგრეთვე მაღაზიებისა და სასმელების დუქნების პატრონებს, **საზოგადო ჯანმრთელობის დასაცავად** იქონიონ **ნ ა დ უ ღ ი წ ყ ა ლ ი** მოსამსახურეთა და ამ დაწესებულებებში მოსიარულეთათვის, რადგან ამ ჟამად ეს ყველაზე უუსაფრთხოესია. (1—6—1)

დასურათებული ასაწყობი ანბანი კუბიკებზე

(„ნ ა კ ა დ უ ლ ი ს" პ რ ე მ ი ა).

შემუშავებულია ცალკე კომისიის მიერ პედაგოგებისაგან, მოკლე ხანში დამზადდება და დაურიგდება პრემიად „ნაკადულის" წლიურ ხელის-მომწერთ. რადგანაც ამგვარი ანბანის მოთხოვნილება ქართულ ოჯახებში დიდია, ამიტომ რედაქციას სურვილი აქვს დახმარება გაუწიოს საზოგადოებას და სთხოვს მსურველთ, არა ხელის-მომწერთ, ეხლავე დაიკვეთონ, რადგანაც რედაქცია გასასყიდად დასურათებულ ანბანს კუბიკებზე ვერ დაამზადებს. დაკვეთა შეიძლება 15 ენკენისთვემდე; ეღირება გაუგზავნელად 1 მანეთი.

ტფილისის კერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლით და საშშობიარო განყოფილებით.
ღია არის ყოველ დღე გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ქსენიას ქუჩ, სახლი № 7 „ვეტცელის" სასტუმროს ახლოს,
ტელეფონი № 590.

ლამბაშიძე გ. დ.: შინ. და ბავშვ. ყ.-დღე; გარდა კვირა. 11-12 საა.
გედევანიშვილი მ. ა. ნერ. და ელ.-თ. ორშ., ოთხშ., და პარ. 10½—11 ს.
გორბოვსკი-ზარანეკი ე. გ. თვალისა. ყოველ-დღე კვირის გარდა 12—1 საათ.
გურკო გ. ა. შინაგ. შაბ. 1—2 ს. და კვირას 11—12 ს.
კარშინი. ა. ა. კან. და ვენ., ყოველ დღე კვირას გარდა 2½—3½ ს.
მაღალაშვილი გ. გ. შინ., სამშ. და შაბ. 10—12 ს.
ქიქოძე ტ. ს. შინაგანი. ორშ. და ოთხშაბ. 9—10 ს.
მანსვეტოვი გ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., დ . ხას. 1—2 ს.
მელიქიშვილი. ნ. მ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველდღე 12—1 ს.
ფირადოვი რ. ბ. ქირურ. ყოველ-დღე 11—12 ს.
პაპოვი ვ. ა. ქურ., ყელის და ცხვი., ყო. დღე გარდა პარას. 2—2-ნახ. ს.
სობოლევსკი გ. გ. ქირურ,. ყოვ დღე, 9—11 ს.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი მიკროქიმიურ. და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორ. რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.

რჩევა ღირს 50 კ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაც. კონსულტაც., ელექტრონით წამ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შეღავათ. საფასურით. (200—6.—221)

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვოგზლის ქუჩა, № 8, ს. ენფიანჯიანცისა, ტელეფონი № 695.

გ. გაშაყმაძე—ყოველ დღე 9—11 ს. კბილის ავადმყოფ.
შ. ა. მიქელაძე—ყოველ დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. 1½—2½ ს.
ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, 11½—12½ ს. სიფილისი, კანისა და ვენერ.
ნ. მ. მელიქიშვილი—ყოველ დღე, ქირურგ. და ქალებისა, 1—2. ს.
ა. პოპოვი—ყელ., ყურ. და ცხვირ. ყოველ დღე 12—1 ს.
ე. გ. ფედოროვი—ყოველ დღე, ოთხშ. და კვირის გარდა, 11—12 2 ს. შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფობანი

მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით. (წლ.—6.—002)

ძმ. ზუბალაშვილების სახალხო სახლი

შაბათს, 8 ივლისს, ქართ. დრამატიულ დასის არტისტების მიერ **ვ. აბაშიძის** მონაწილეობით გაიმართება

სახალხო წარმოდგენა

წარმოდგენილ იქნება

ცეცე

დრ. 3 მოქ. გ. სუნდუკიანცისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ. ქ. გამყრელიძისა, ნეჟიერიძე, ვიქტორელი, გ. გ. ვ. აბაშიძე, ი. ივანიძე, საფაროვ, იორდანიშვილი, მატარაძე.

ადგილების ფასები—5 კ. 50 კაპ.

რეჟისორი **ვ. აბაშიძე.** ● დასაწყისი 8½ საათზე. ● ადმინისტრატორი **საფაროვი.**

გამოვიდა და დაურიგდა ხელის მომწერთ BATON-ის წიგნი

„ერი და კასტობრიობა"

კერძო მყიდველებმა და წიგნის მაღაზიებმა, ვისაც სურს წიგნი შეიძინოს, უნდა მიმართონ ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზ. წიგნის მაღაზიას.

ადრესი: Тифлисъ, Общество распространенія грамотности среди Грузинъ, Дворцовая ул. д. Груз. Дворянства. (0—15)

სამკურნალო

სპეციალისტ სამხედრო ექიმებისა გარედან მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვანქის დიდი ქუჩა, N 3. ალექსანდრეს ბაღის მახლობლად, ტელეფონი N 483.

ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ავადმყოფთა მიღება 9½-დან 5 ს.-დე.
სარაპ—ბავშვ. შინ. ყოველდღე 3-4 ს.
ოთარაძე—სიფ., ვენერ., კან. ყოველდღე 1—3 საათ.
პავლოვცკი—ქირურგ. ყოველდღე 4-5 ს.
იოსელიანისა—ქალ. ავად., ორშაბათ. ოთხშ., პარს., კვირა 11—12 საათ.
ბოგოვსკი—შინაგანი ჰიპნოზი. ყოველ დღე 4—5 საათ.
ერმოლაევი—ბავშვ. ყ.-დღე 1—2 ს.
ვნუკოვი—ქირურგ. ყოველდღე 2—3.
ხუდაბაშევი—ქალებ., ყოველ დღე. 1—2 ს.
ახვლედიანი—შინაგ. და ბავშვ. ყოველ დღე 11—12½ საათ.
სატისოვი ნ დ.—ბებ., ქალ., ყოველდღე, კვირისა და სამშაბათს გარდა 4—5 ს.
ორემბოვსკი—ცხვ., ყელის, ყურისა. 11½—12½ საათ.
მიკირტუმოვი მიხტარიანცის ნაცვლად) დილის 10½—11½ ს. ყოველ-დღე.
ფონდოევი—ნერვ. და ელექტროტერ. ყოვ.-დღე 4—5 ს.
ლიმონი—კბილის ექიმი. ყოველ დღე 9—11½ ს.
ი. მ. ასპისოვი. ცხვირ., ყელ. და ყურისა. 1—2 საათამდე.

კონსულტაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ოპერაცია, ანალიზი, ჰიპნოზი, ძიძებისა და მოსამსახურეთა გასინჯვა შეთანხმებით. სიფილისის (ათაშანგის) გამოკვლევა სისხლში პროფ. ვასსნარის შრატით. (100—6.—65)

ექიმი ვ. ს. მუსხელიშვილი იღებს თვალებით ავადმყოფებს ყოველ დღე დილით 9-დან 11-მდე. კიროჩნის ქ., № 9. (უ)

ექიმი ე. ვაშაკიძე იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს. დილით 8—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. ბელინსკის ქუჩა, N 18 (ყოფილი კირპიჩნაია). (0—162

ექიმი კბილისა ნინო რცხილაძე იზმაილოვის ქუჩაზე N 2. **გადავიდა** იღებს ავადმყოფთ დილით 10 ს. -2 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე.

ექიმი ვ. ლამბაშიძე გადავიდა გოლოვინის პრ. N 8, ზუბალაშვილის სახლში. იღებს საღამოობით 6—7 ს. კვირა დღის გარდა. (უ)

კაბინეტი ელექტრონის და რენტგენის სამკურნალოსი **მ. გედევანიშვილისა.** იღებს ავადმყოფებს დილით 12—1 ს. საღამოთი 6—საათ. ვერა ყორღანოვის ქუჩა, საკუთ. სახლი, N 20, ტელ. N 79. (0—6.—103)

ექიმი ბორჯომში ა. ს. ალადაშვილი ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის ტერაპევტიულ კლინიკისა იღებს შინაგან ავადმყოფობით სნეულებს დილის 9—12 და საღამოს 5—6 ს., ურუსოვის ქუჩა სახლი ზუბალოვისა. 25—6.—15

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილით 2—1 ს. საღამოთი 6—8 ს. ხუთშაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირაობით ავადმყოფებს **არ იღებს.** მოსკოვის ქ. N 4, **სახლი გაბაშვილისა.** (უ)

ექიმი ქალ. ი. გოკიელოვი ქუთაისში იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფებს დილით 9—12 ს. და საღ. 5½—6½ ს. ვენერიულ ავადმყოფების მიღება საღამოს 6½—8 ს. ტუბერკულინით წამლობა ელექტრო-თერაპია, ელექტრონის ვიბრაციის მასსაჟი. ალექსანდროვის ქ. საკუთარი სახლი. (50—6.—17)

ექიმი ახალთუბანში ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე თუმანიშვილი იღებს შინაგან და ნერვების სნეულებით ავადმყოფებს. (25—320—13)

ექიმი კბილისა ალ. სოლოღაშვილი იღებს ავადმყოფებს 9—2 ს. და 5—7 ს. გოლოვინის პროსპ. N 12, სახლი მდივანისა. (უ)

ექიმი ვასილ წერეთელი ქუთაისში იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფებს. საღამოს 4—6 საათზე. ივანოვის ქ., მისვე ქიქოძის სახლი. (0—უ.—221)

ექიმი დ. ახვლედიანი იღებს ავადმყოფებს. შინაგანი და ბავშვთა სნეულებანი. საღამოს 5—7 საათზე. ელისაბედის ქ. N 92. წლ

მოითხოვეთ ყოველგან

ნამდვილი **სვირისა** და **კახური** ღვინოები

ჩაჩიბაიასი

იყიდება ყველა **გასტრონომიულ** მაღაზიებში და **სასტუმრო-რესტორანებში.**

უმთავრესი საწყობი იმყოფება ვაგზლის ქუჩაზე № 13.

პატივისცემით **ჩაჩიბაია.** (20—გაგ.—12)

ზემო ავჭალაში იძლევა აგარაკი ორი ოთახი თავის სამზარეულოთი. ოთახები მოთავსებულია ზემო სართულში და გარშემო მშვენიერი ბაღი აკრავს. პლატფორმიდან სულ შვიდი წუთის სასიარულოა.

იკითხეთ „სახ. გაზ." რედაქციაში.

ტფილისი, 8 ივლისი.

სოფიაში სლავიანთა კრება დამთავრდა. ამ კრების მიზანი იყო, თვით გამმართველთა აზრით მაინც, მეტი კავშირი დაემყარებინა სლავიანურ მოდგმის სხვა და სხვა წვრილ ერთა შორის. ამასთანავე ერთად გამმართველნი საჯაროთ აცხადებდნენ, ჩვენ პოლიტიკური აზრები არ გვაფრთოვნებს, ჩვენ მხოლოდ სლავიანთა სულიერი დაკავშირება გვაინტერესებსო. ჩვენს წინ გასაოცარი „მასკარადი" გაიმართა. არც ერთი წარმომადგენელი არ წარსდგა კრებაზე პირ-ახდილი; ყველა ნიღაბ-აფარებული იყო. სლავიანთა გაერთიანება ახალი აზრი არ არის; ამ აზრის პოპულარიზაციას ანდომებდნენ მთელ თავის ძალ-ღონეს ძველი სლავიანოფილები. ძველმა სლავიანოფილებმა დიდი ძალა და ენერგია დახარჯეს, მაგრამ მათმა იდეამ მაინც ფართოთ ვერ გაიდგა ფესვები. ნეოსლავიზმი ძველი პანსლავიზმისგან სრულიად არაფრით არ განსხვავდება. ნეოსლავიზმმა ვერავითარი განახლება ვერ შეიტანა სლავიანთა გაერთიანების იდეაში, და ამიტომ იმასაც ისეთივე ბოლო მოელის, რანაირიც ძველ პანსლავიზმს, ე. ი. სულიერი სიკვდილი.

სოფიაში გამართული კრება ამის საუკეთესო დამამტკიცებელი საბუთია. პირველი შეცდომა ამ კრებისა იმაში მდგომარეობს, რომ პოლიტიკურ თვალ საზრისის გარეშე მოინდომა ისეთი საკითხის გადაწყვეტა, რომელიც არსებითად წარმოუდგენელია პოლიტიკის გარეშე. სლავიანთა ერების წარმომადგენელნი სოფიაში მარტო ერთმანეთისადმი სიყვარულმა არ შეჰყარა; პირიქით, სიყვარულზე ყველაზე ნაკლებად შეიძლება ლაპარაკი. სლავიანთა ერებს სწორეთ პოლიტიკური საკითხები აინტერესებთ და მათი გაერთიანების იდეაც მხოლოდ პოლიტიკის თვალსაზრისით უნდა იქმნას შეთვისებული და გავრცელებული.

სლავიანთა კრებას სხვათა შორის გრაფ ბობრინსკი და გუჩკოვიც დაესწრნენ. ეს დეპუტატები წარმომადგენელნი არიან იმ პარტიებისა, რომელთა წყალობითაც ყოვლად მახინჯი ერობა იქმნა შემოღებული ჩრდილოეთ-დასავლეთ გუბერნიებში. ჩვენს მკითხველებსაც ძალიან კარგათ ეცოდინებათ ხასიათი ამ ერობისა. იგი მთლად პოლონელთა წინააღმდეგაა მიმართული. ამ ერობის შემწეობით რუსეთის მთავრობასა და სათათბიროს უნდოდათ პოლონელთა ბუნებრივი განვითარება მოესპოთ და რუსული ელემენტი გაეძლიერებინათ ხელოვნურად იქ, სადაც ამ ელემენტს არავითარი რეალური ძალა არ გააჩნია. ეს ერობა ნაძალადევ ასიმილიაციის პოლიტიკის ნაყოფია. ისინი, ვინც დღეს სოფიის კრებაზე სლავიანთა ერთობაზე ლაპარაკობენ, სათათბიროში ამავე სლავიანთა დამღუპველ კანონ-პროექტს აწერდნენ ხელს. ამიტომ არ დაესწრნენ კრებას პოლონელთა წარმომადგენლები. ამიტომ დაჰგმო ჩეხმა კრამარჟმა რუსეთის „ნაციონალისტები" და საჯაროთ განაცხადა, ვისაც გულწრფელათ სწამს იდეა სლავიანთა გაერთიანებისა, ამავე სლავიანთა დაჩაგვრას ველარ იკისრებსო.

გუშინდელი მკვლელნი პოლონურ კულტურისა დღეს სლავიანთა გაერთიანებაზე ლაპარაკობენ. ცხადია ამნაირს პირობებში არავითარ სიყვარულსა და ალტრუისტურ გრძნობებზე არ შეიძლება ლაპარაკი. სოფიაშიც სლავიანთა წარმომადგენლები ერთმანეთისადმი სიყვარულმა კი არ შეჰყარა, არამედ პოლიტიკური ხასიათის პირობებმა. სლავიანურ ერებს რუსეთის მეთაურობით სურთ შეჰქმნან პანგერმანიზმის საწინააღმდეგო მოძრაობა. გერმანელთა გავლენა ევროპაში თან და თან იზრდება. ეს ზრდა ახალი მოვლენა არ არის. ისტორიის გრძელ გზაზე გერმანელები თანდათან აფართოვებდნენ თავიანთ გავლენას და ამ გაფართოვების დროს ყოველთვის სლავიანთა ანტაგონისტად გამოდიოდნენ. სლავიანთა და გერმანელთა ინტერესები ყოველთვის ეჯახებოდნენ ხოლმე. სლავიანთა ერები ყოველთვისა ცდილობდნენ წინააღდგომოდნენ ამ გავლენას. ჯერ ისევ მეთოთხმეტე საუკუნის ბოლოსა და მეთხუთმეტე საუკუნის დასაწყისში იოან გუსისა და მის თანამოაზრეთა მოძრაობას ბევრი მწერალი ხსნის როგორც ბუნებრივ რეაქციას გერმანიზმის წინააღმდეგ. პატარა ჩეხია თავგამოდებით იბრძოდა თავის ეროვნულ ინდივიდუალობის დასაცველად. ისტორიაში ეგრედ წოდებული „გუსის მომხრეთა ომები" მთელი ეპოქაა ხალხის ბრძოლისა გერმანელთა წინააღმდეგ. ასევე ებრძოდა გერმანელთა გავლენას პოლონეთი და სხვა პატარა სლავიანური ერები. დროთა ბრუნვამ ოდესღაც საკმაოდ ძლიერი პოლონეთი დაამხო. ჩეხიამ კი, მიუხედავად საკმაოდ მდიდარ ისტორიულ წარსულისა, მაინც ძლიერ სახელმწიფოს შექმნა ვერ მოახერხა, მხოლოდ რუსეთი გაძლიერდა და გადაიქცა დიდ სახელმწიფოდ.

ამის შემდეგ გერმანელთა ბუნებრივ ანტაგონისტად რუსეთი გადაიქცა. თავის მისიას რუსეთი ძალიან სუსტად ასრულებდა. ბოსნია-ჰერცოგოვინის ანექსიით მეტად თვალსაჩინო დაღი დაესვა რუსეთის პოლიტიკურ თავ-მოყვარეობას. ამ ანექსიით გერმანელთა მოდგმის ერებმა დიდათ გაიმარჯვეს სლავიანებზე. ამან კი თავის წილად რუსეთის საზოგადოებასა და ევროპის სლავიანთა შორის უკმაყოფილება გამოიწვია. ევროპის სლავიანებს საწინააღმდეგოთ ძალა არ შესწევდათ. რუსეთმა კი, სხვა და სხვა მოსაზრებით, შეუძლებლად დაინახა საქმეში ჩარევა. მაგრამ რუსეთის საზოგადოებას მაინც მოსვენებას არ აძლევდა ავსტრიის გამარჯვება. უკმაყოფილება გასავალს თხოულობდა. ნაყოფი ამ უკმაყოფილებისა სოფიის კრებაა.

ამ რიგად, ცხადია სოფიის კრებას პოლიტიკური სარჩული უდევს. სლავიანთა გაერთიანება ყველა სლავიანებს თუ არა, ბევრს მათგანს და მათ შორის რუსეთსაც მხოლოდ იმიტომა სურთ, რომ გერმანელთა მოდგმის ერთ წინ სლავიანთა გაერთიანებული ძალა დაუხვედრონ.

რა პირობებში შეიძლება მოხდეს ეს გაერთიანება სლავიანებისა? ან როდის გადაიქცევა სლავიანთა გაერთიანებული ძალა ისეთ ძალად, რომელიც წინააღუდგება გერმანელთა გავლენას? მხოლოდ მაშინ, როდესაც ეს გაერთიანება მართლა მტკიცე საფუძველზე მოხდება. სლავიანთა ერებმა უნდა დაინახონ, რომ ეს გაერთიანება, მართლაც, ერთის მხრით მათთვისაც სახეიროა და ძალასაც შეჰმატებს მოწინააღმდეგეებთან საბრძოლველად. დღეს კი ამას ვერა ვხედავთ.

რუსეთი სლავიანთა გაერთიანებაზე ლაპარაკობს და თვითონ კი სჩაგრავს სხვა ერებს. ამისთანა პირობებში ყოვლად შეუძლებელია შეკავშირება სლავიანებისა. იმ დრო-

მდე, სანამ რუსეთი, ეს უდიდესი სლავიანური სახელმწიფო, ძველს გზას ადგია, სანამ თავისუფლათ განვითარება რუსეთის სლავიანურ ერთა შეფერხებულია, სლავიანურ ერთა გაერთიანებაც ცარიელ სიტყვად დარჩება. ურთიერთთა ჩაგვრის ნიადაგზე ყოვლად შეუძლებელია რაიმე ერთობის დამყარება, მით უფრო შეუძლებელია ისეთი ძალის შექმნა, რომელიც გერმანელ მოდგმის ერთა გავლენას წინაღუდგება....

ნარკვევი
(ჟურნალ-გაზეთებიდან)

გაზეთ „ახალ გზა"-ს ჩვენი პატარა შენიშვნა არ მოეწონა. იგი ჯიუტობს და ისევ ძველებურად აცხადებს, „მოხარშული წყალი" სვითო. კინკლობას არ დავიწყებთ. ჩქარი მუშაობის დროს ადვილად შეიძლება ჩვენც მოგვსლოდა შეცდომა. მაგრამ ეს მხოლოდ **შეცდომა** იქნებოდა და არა **უცოდინარობა**. ორიოდ-სამიოდ მაგალითიდან, რომელიც „ახალ გზა"-ს მოჰყავს ჩვენი გაზეთიდან, ზოგი უსაფუძვლოდ არის აღიარებული შეცდომად, ზოგი კი მართლა შეცდომაა, ისეთი შეცდომა, რანაირიც თქვენს გაზეთშიც აუარებელი მოიპოვება. ჩვენ ამ შეცდომებისთვის არავითარი ყურადღება არ მიგვიქცევია. ჩვენ მივაქციეთ ყურადღება მხოლოდ ისეთს სიტყვას, რომელიც პირდაპირ უცოდინარობის მომასწავებელია. თქვენ რომ შეცდომა გაგესწორებინათ, ჩვენც ხმას აღარ ამოვიღებდით, მაგრამ თქვენ არამც თუ გაასწორეთ შეცდომა, იმდენად გაკადნიერდით, რომ გამართლებაც კი მოისურვეთ შეცდომისა. თქვენი საბუთი? იმერეთში ასე ხმარობენო. იმერეთში ასეთნაირ სიტყვებსაცა ხმარობენ: სერავნო, პოჟოლუსტა, ნეპრემენა, ეი ბოლღუ და სხვა ამნაირები. განა ეს გარემოება თქვენ ნებას გაძლევთ ასეთი სიტყვები გაზეთშიაც იხმაროთ? ჩვენ გვესმის პროვინციალურ სიტყვების ხმარება, მაგრამ არა ისეთებისა, რომელნიც ლიტერატურულ ენას ამახინჯებენ, როგორიცაა, მაგალითად, **მოხარშული წყალი, მარა** და სხვა ამნაირები..

დეპეშები
(პეტერბ. დეპეშათა სააგენტოსაგან)
7 ივლისი.
საზღვარ-გარედ.

პარიზი. ჰავასის სააგენტოს ატყობინებენ, ბერბერებმა თავი მოიყარეს ტაზის ახლო, რომ წინააღმდეგობა გაუწიონ საფრანგეთის ჯარს, რომელიც მოლუის ოლქში გაიგზავნა. მცხოვრებლები გააფრთხილეს, ათი დღით ყოველივე ვაჭრობა შესწყდება ალჟირის მოსაზღვრე ქვეყნებთანაო.

მელბურნი. სადგურ რიჩმონდთან მატარებლების დაჯახების დროს დაშავდა 114 კაცი, მათ შორის 33 მძიმედ.

ლონდონი. „დეილი-კრონიკლში" დაბეჭდილია წერილი, სადაც გამოცხადებულია, რომ ინგლისის მთავრობამ გააფრთხილა ცნობილი სოციალ-დემოკრატი, რომელიც ფინლიანდიაში აგიტაციას ეწეოდა რუსეთის წინააღმდეგ და გამოუცხადა მიეტოვებინა ფინლანდია, გაზეთი ამბობს, რომ მცირეოდენი ინგლისის სოციალ-დემოკრატია ინგლისის პრესის აზრს ვერ გამონთქვამსო. შემცდარნი არიან „მლადოფინები", თუ ფიქრობენ, რომ ერთ სოციალ-დემოკრატის აზრს რაიმე გავლენა აქვს ინგლისის პრესაზეო.

კოპენჰაგენი. ფინანსთა მინისტრმა პალატაში შეიტანა კანონპროექტი 50,000,000 ფრანკის მოკლე-ვადიან სესხის აღების შესახებ.

ნიუკესტლი (მდინარე ტანაე) საქონლის დიდ სადგურის ყველა მუშებმა მუშაობა შესწყვიტეს ეშინიანთ, გაფიცვა არ გაძლიერდეს.

ბერლინი. ოფიციალურის ცნობით, 5 ივლისს პეკინში ხელი მოაწერეს გერმანია-ჩინეთის ხელშეკრულებას საფოსტო ამანათების გზავნის შესახებ.

ლონდონი. ინგლისის საფოსტო უწყებამ ტელეფონი გამართა წყლის ქვეშ დუვრს და გრინეს კონცხს შუა. მოაწყობენ ტელეფონს ლონდონსა, ამსტერდამსა და შემდეგში ბერლინს შორის. პირველი მაგალითია, რომ წყალ ქვეშ ტელეფონი გაჰყავთ.

სტამბოლი. არ გამართლდა ის ხმები, ვითომ მსოფლიო პატრიარქს სახელმწიფოებისათვის უკვე მიემართოს თხოვნით და ეთხოვოს დაეხმარნენ მაკედონიის ეკკლესიების განაწილების საკითხში. მთავრობამ სასტიკ ზომებს მიმართა და საფიქრებელია პატრიარქმა მოახერხოს ასეთი შუამდგომლობით მიმართოს დიდს სახელმწიფოთა წარმომადგენლებს. ეხლა პატრიარქი იმის ცდაშია, როგორმე ნებართვა მიიღოს მთავრობისაგან მოიწვიოს ბერძნების ეროვნული კრება სტამბოლში, ეკკლესიის საკითხის გამო. იმედი არაა, მთავრობამ კრების მოწვევის ნება დართოს.

ფარულ საზოგადოების წევრების დატუსაღებას განაგრძობენ: ფარული საზოგადოება „პროგრესისა და ერთობის" კომიტეტის წინააღმდეგ მოქმედებდა, მათ შორის აღმოჩნდა პალატის დეპუტატი, რომელიც დაატუსაღეს.

სარაევო. ბოსნია-ჰერცოგოვინას სეიმში შეტანილ იქმნა კანონ-პროექტი, რომლითაც გლეხებს უნდა მიეცეთ სესხი მამულების გამოსასყიდად. მამულების გამოსყიდვა მემამულეებთან შეთანხმებით მოხდება.

ზალცბურგი. გაიხსნა ღვთის-მშობლის კონგრეგაციის მეხუთე მსოფლიო კრება.

ლონდონი. ქვედა პალატა. სეიმორ კინინგი შეეკითხა კარეშე საქმეთა მინისტრს გრეის ინგლისის გემ „ონვარდის" დატყვევების თაობაზე. ეს გემი 25 ივნისს რუსის სანაპირო გემმა დაატყვევა. გრეიმ უპასუხა, ჩვენი პეტერბურგელ ელჩისაგან მიღებულ ცნობით გემის პატრონი და კომანდა უკვე გაანთავისუფლესო.

სპარსეთი

თეირანი. შეიპყრეს მეეტლე, რომელსაც სეიდ-აბდულას მკვლელები მიჰყავდა. ყველა მკვლელები ტაგი-ზადეს თანამოაზრის ყუმბარის მკეთებელ კაიდარ-ხანის ჯგუფის წევრები არიან.

თავრიზი. მუშტეიდის სეიდ-აბდულას მოკვლის შესახებ მიღებულმა ცნობამ ყველა ააღელვა. გადაიხადეს პანაშვიდები. პანაშვიდს დაესწრო რუსეთის საელჩოს წარმომადგენელი.

ფრიდრიხ-ჰაფენი. ქარხანაში, რომელიც ცეპელინის დირიჟაბლებს აწოდებდა, აფეთქება მოხდა. ქარხანა სრულიად განადგურდა, დაიღუპა ერთი მუშა, ხოლო რამდენიმე კაცი მძიმედ დაშავდა.

გრეფრატი. (რეინის პროვინცია) შესდგა სამხედრო მოტორიანი დირიჟაბლების ამშენებელი საზოგადოება, საზოგადოების კაპიტალი უდრის 2,0000 მარკას. სამხედრო სამინისტრომ აღუთქვა სუბსიდიას ახალი ტიპის, ცორნის სისტემის დირიჟაბლისათვის.

რუსეთი

ოდესსა. დილის 5 საათზე დოფინოვკასთან აფრინდა ავიატორი უტოჩკინი, გადაიფრინა ნავთ-სადგური, გამართა ნაპირ-ნაპირ დიდ ფონტანკისაკენ, შემობრუნდა ხმელეთისკენ, გადაიფრინა ჯარის საბანაკო მინდორი, ჩამოეშვა და კიდევ აფრინდა, გადაიარა დოლის მოედანი და ჩამოეშვა უვნებლად ოდესის ჰაერო-კლუბთან.

ოდესსა. სამხრეთ-დასავლეთის რკინის გზის მატერიალურ განყოფილების რევიზიამ აღმოაჩინა მრავალი ბოროტმოქმედება: აგენტებს ყალბი საბუთებით და ხელის მოწერით გაუციათ სათბობი და საამშენებლო მასალები.

კიევი. წესდების დარღვევის გამო დაჰკეტეს სახალხო ბიბლიოთეკა.

მოგილევი. სამი შეიარაღებული ბოროტ-გამზრახველი თავს დაესხა რეჩიცკის სახელმწიფო საარყე დუქანს.

ბერდიანსკი. სამართალში მისცეს მოქალაქეთა გამგეობის წევრი ფულის გაფლანგვისათვის.

კიევი. სადგურ ბოროდინსკას ახლო რელსებს გადასცდა საქონლის მატარებელი. დაიმტვრა ორი ვაგონი, მძიმედ დაშავდა უფროსი კონდუქტორი.

კიევი. სამხედრო - საისტორიო საზოგადოებამ დაადგინა ძეგლი აუგოს კიევში კოჩუბეისა და ისკრას.

ბრესტლიტოვსკი. პროკურორის განკარგულებით მეორედ დაატუსაღეს სასტუმროს პატრონი რაკოვი, რომელსაც აბრალებენ ქალაქის კასირის გრეეგორევსკის დამალვას. გრეეგორევსკიმ გაიტაცა 130,000 მანეთი და ამერიკაში გაიქცა.

ახალი პეტერგოფი. გაიხსნა სამხედრო გიმნასტიკის სკოლა, რომელიც მოაწყო კასპიის პოლკის კამანდირმა კორდიუკოვმა.

პოვენეცი. საგუბერნიო ერობის საგანგებო კრებამ აირჩია კომისია, რომელმაც უნდა გამოიკვლიოს ბელომორის არხისთვის გუბერნატორის გამოცემულ ბროშიურაში აღნიშნული ადგილები.

ვოლოგდა. ინსპექტორთა კრებამ დაადგინა გახსნას გუბერნიაში ახალი 667 სკოლა, რადგან არსებული სკოლები საკმარისი არ არის. ამას გარდა, კრებამ იშუამდგომლა გაიხსნას სამი სამოსწავლო სემინარია, ქალთა გიმნაზიებთან დაარსდეს საპედაგოგიო კურსები და გაიგზავნონ სწავლის საქმის შესასწავლად საზღვარ-გარედ ინსპექტორები.

მოგილევი. გაიხსნა სამღვთო სჯულის მასწავლებელთათვის კურსები. კრებაზე გამოცხადდა 120 კაცი.

ნიკოლაევი. ვოზნესენსკში ტაძრის შეკეთების დროს დაშავდა 6 მუშა.

პოლტავა. გარდაიცვალა მემამულე ბატულინი, რომელმაც პერეიასლავლის ერობას სწავლა-განათლების გასავრცელებლად დაუტოვა 850 დესეტინა მიწა, ღირებული 200000 მანეთად და ფულად 300000 მანეთი.

სიმფეროპოლი. მოვიდა ნიაღვარი. ზარალი 400 მანეთს აღემატება. სარდაფები წყლით აივსო.

რიგა. გაიმართა საიუბილეო გამოფენა ლიფლიანდიის მეთევზეთა საზოგადოებისა.

არხანგელსკი. 5 ივლისს გაანთავისუფლეს ინგლისის დატუსაღებული გემი „ონვარდი".

ხოლერა

პეტერბურგი. ხოლერით ავად გახდა 28, გარდაიცვალა 4, ავად არის 79 კაცი.

ხოლერის შესახებ იტყობინებიან: ქალაქ ხარკოვში ავად გახდა 3, გარდაიცვალა 1, გუბერნიაში ავად გახდა 146, გარდაიცვალა 68, მოგილევის გუბერნიაში 45, ოჩაკოვოში ეპიდემიის დაწყებიდან 180, გარდაიცვალა 101; სიზრანში ორი დღის განმავლობაში ავად გახდა 6, გარდაიცვალა 1, ნიკოლაევში ავად გახდა 2, ვიატკაში ავად გახდა დოლგუშინის ქარხნის მუშა, სარაპულისა და ელაბუგის მაზრაში რამდენიმე კაცი გახდა ხოლერით; ჩემბარის მაზრაში, პენზის გუბერნია, ავად გახდა და გარდაიცვალა 4, კერჩში ავად გახდა 15, გარდაიცვალა 8, ავად არის 85, ვოზნესენსკაში ყუბანის ოლქი, ეპიდემიის გაჩენიდან, ავად გახდა 67, გარდაიცვალა 42; სევასტოპოლში არავინ გამხდარა ავად. ავად არის 3, მორჩა 3, გროზნოში ორ დღეში ავად გახდა 4, გარდაიცვალა 2, ოდესაში მდინარე დნეპრში აღმოჩნდა ხოლერის ვიბრიონები. ლუგანსკის მაზრაში სანიტარულ-საექიმო კომისიის ცნობით ხოლერის გაჩენიდან ავად გამხდარა 1064, ავად არის 369, მაზრაში 21 ექიმთა ჯგუფი მოქმედებს.

პეტერბურგი. დეპეშათა სააგენტომ ხოლერის შესახებ ცნობები მიიღო: სარატოვის გუბერნიის, ატკარსკის მაზრაში ავად გახდა 3; ტავრიდის გუბერნიის ბერდიანსკის მაზრაში ხოლერის გაჩენიდან დღემდე ავად გახდა 41, გარდაიცვალა 17 კაცი. ფიქრობენ, რომ მდინარე ბერდა ხოლერის ვიბრიონებით არის მოწამლული, ვორონეჟის გუბერნიის ბობროვის მაზრაში ხოლერის გაჩენიდან ავად გახდა 30, გარდაიცვალა 11, მორჩა 7 კაცი. მარიუპოლში—ნავთსადგურზე და ქარხნებში ხოლერის გაჩენის გამო მუშები სამუშაოს თავს ანებებენ და გარბიან სამშობლოში. უარს ამბობენ მომატებულ ჯილდოსაზედაც. ნავთსადგურს თავი გაანება 500 ბარგის დამტვირთველმა მუშამ, 1 ივლისიდან ეკატერინოსლავის რკინის გზის დამტვირთველ განყოფილებას თავი დაანება 120 კაცმა ინტელიგენტთა შორისაც გახშირდა ხოლერა. ქერჩში ავად გახდა 21, გარდაიცვალა 9, ავად არის 77 კაცი; კრემენჩუგში ერთი კვირის განმავლობაში ავად გახდა 19, გასულ კვირესთან შედარებით 26 ნაკლები, ნოვოჩერკასკში ავად გახდა 42, გარდაიცვალა 20, გასაღდა 16 კაცი. ჩერკასის ოლქში ავად გახდა 200, გარდაიცვალა 95 კაცი, მორჩა 36 კაცი; როსტოვისაში—ავად გახდა 280, გარდაიცვალა 121, გასაღდა 152, ტაგანროგში ავად გახდა 221 კაცი, გარდაიცვალა 176, გასაღდა 14 კაცი; დონის ოლქში ავად გახდა 132, გარდაიცვალა 65, გასაღდა 59 კაცი, 1-სა და 2 დონეცში ავად გახდა 108, გარდაიცვალა 48 კაცი, როსტოვსა და ნახიჩევანში ავად არის 459, კიდევ ავად გახდა 220, გარდაიცვალა 68, გასაღდა 228, სულ ხოლერის გაჩენიდან ავად გახდა 2391 კაცი, გარდაიცვალა 689, გასაღდა 579, ოდესსაში ერთი კვირის განმავლობაში ავად გახდა 60, გარდაიცვალა 35 კაცი. სამარის გუბერნიაში ავად გახდა 305, გარდაიცვალა 94; კვირის განმავლობაში სევასტოპოლში ავად გახდა 11, გარდაიცვალა 7 კაცი, სიმბირის გუბერნიაში სულ ავად გახდა 59, გარდაიცვალა 20, ავად არის 39, სიზრანის ოლქში ავად გახდა 4, გარდაიცვალა 1; 21—28 ივნისამდე ტამბოვის გუბერნიაში ავად გახდა 98, გარდაიცვალა 36 კაცი, სულ ავად გახდა 182, გარდაიცვალა 63. ხარკოვის გუბერნიაში ხელ-ახლა ავად გახდა 47, გარ

ლომი

ჰიმნს ვმღეროდი შემოდგომის,
ჰიმნს მკრთალს, ცივსა, კაეშნიანს..
შენ კი მთაზე ლაღად მდგომის,
ფაფარ-აშლილ, გრძნეულ ლომის
ხმას-სტიქიას აძლევდი ბანს.

*
* *

მე ვერ მოვსხლეტ მთას ნიაღვარს,
ჩანგს არ ძალუძს, ნორჩია... სდუმს.
ნუ ასცდები, სულო, საზღვარს...
სხვა ვერ შეჰქმნის აკორდს ამგვარს.
მაშ გზა მიე! გზა ღმერთს-ქურუმს.

ქიზიყი. ი. გრიშაშვილი.

ნაციონალიზმი ჩვენს დროში

ბევრი დაწერილა ეროვნებასა და ეროვნულ საკითხზე ზაზოგადოდ, მაგრამ ამ უკანასკნელი 10—15 წ. განმავლობაში მას განსაკუთრებული ყურადღება სხვა და სხვა პოლიტიკურმა პარტიებმა მიაქციეს.

ნაციონალური პრობლემა არც ისე მარტივი და ადვილად გამოსარკვევია, რომ ჩვენი სურვილების მიხედვით გადასწყდეს იგი. ერთა-შორის ატეხილ დავა-უთანხმოების განუწყვეტელი მაგალითების წყებას თვით კაცობრიობის ცხოვრების ისტორია წარმოადგენს.

კაცობრიობის და ცალკე ეროვნებათა ცხოვრების მკვლევარნი ხშირად ერთი-მეორის მოპირდაპირე აზრებს გამოსთქვამენ ხოლმე ეროვნულ საკითხის შესახებ. კულტურული ევროპიელი ეხლაც მედიდურად შესჰყურებს შავ-კანიანს, ისე, როგორც კაცობრიობის გერს; მას ევროპიელი არა სცნობს კაცობრიობის ღირსეულ შვილად. ერთის მხრით, მართლაც, გასაოცარია ის ფაქტი, რომ პაწაწა ევროპამ თითქმის მთელ დედამიწაზე გაავრცელა თავისი უფლება, და ევროპის ერთი ბეწო კუნძულმა კი ამ უფლების უდიდესი ნაწილი ჩაიგდო ხელში. ამიტომაც შეეძლო კარლოს ფრიდრიხ ბურდახს ეთქვა, კაცობრიობამ თავის განვითარების უმაღლეს წერტილს ევროპაში მიაღწიაო; ევროპას წილად ხვდა კაცთმოყვარეობის ნაყოფის მომწიფება და მისი თესლის გავრცელება მთელს დედამიწაზეო.*) უფრო შორს მიდის კარლოს ერნსტ ბერი, ის ევროპიული კულტურის გვირგვინად გერმანელებსა სთვლის და მათ ტომთა შორის უმაღლეს ადგილს პრუსიელებს უთმობს: საყოველთაო მომავალი კულტურა აქედან უნდა გამოვიდესო. ზოგნი კიდევ პოლონელ ადამ მიცკევიჩს უჭერენ მხარს და იმედოვნებენ, რომ შესაძლოა მომავალი სლავიანობასაც ეკუთვნოდესო. ისეთი მოაზროვნეებიც არიან, რომლებიც ხალხთა მისწრაფებაში ეროვნულ სახელმწიფოის შექმნასა და დასაცავად ჰხედავენ რეგრესს, უკან დახევას, ან გარდამავალ ხანას, რომელსაც განსხვავებათა წაშლა-განადგურება უნდა მოჰყვეს. მაგ., გელდი ამტკიცებს, რომ ეროვნებათა ცხოვრების განვითარება მათი გათანასწორებითა და საერთო გარმონიის დამყარებით დაგვირგვინდებაო. შეფლე შეთანხმებასა და შეგუებას უმაღლეს საფეხურად და ნამდვილი ცივილიზაციის ნიშნადა სთვლის; იმას იგი სოციალური შერჩევის მიზნად მიაჩნია. მაგრამ არა მგონია, რომ ყველასათვის სავალდებულო იყოს პირველ-ყოფილ ერთობისა და უშინაარსო ერთგვარობის ქადაგება. განათლებული კაცობრიობის ცხოვრების შინაარს შრომა და ბრძოლა შეადგენს, და ყოველგვარ განსხვავებათა მოსპობა საყოველთაო გადაგვარებას გამოიწვევდა. მაგრამ თავი დავანებოთ ამ წინასწარმეტყველებას და დავუბრუნდეთ იმ სინამდვილესა, რომელიც დღემდის ასე სასტიკათ დასცინის ყველა ხალხთა გაბედნიერებისა და მათი გათანასწორება—გაერთიანებისაკენ მიმართულ ცდას.

თითქმის ეროვნების ყველა მკვლევარი თავისებურად განმარტავს ეროვნებასა, თითქმის ყველას თავისი საკუთარი ფორმულა შეუმუშავებია, მაგრამ ყველანი, განურჩევლად მიმართულებისა, ერთსა და იმავე ძირითად საფუძველზე ემყარებიან; ყველანი ადამიანთა სუბიექტიურ შეგნების სფერაში ხედავენ მის დასაწყისს (მაგ., რენანი, ლაცარუსი, ელინეკი); თითქმის ყველას აზრით ეროვნებას შეადგენს ერთგვარი სულიერი შინაარსით გაერთიანებული ადამიანთა ჯგუფი. ადამიანთა ცხოვრების უმთავრეს სულიერ შინაარსს ენა და სარწმუნოება შეადგენს, მაგრამ სულიერი მხარე უნივთიეროთ წარმოუდგენელია. მართალია, ეროვნების აღსანიშნავად ყველა ობიექტიურ ნიშნების მოძებნა ძლიერ ძნელია, მაგრამ მათ შორის პირველი ადგილი ტერიტორიას უნდა დაეთმოს. ენა ძირითადი იარაღია ადამიანთა შორის ურთიერთ დამოკიდებულებათა გამოსახატავად; ენის სხვა და სხვაობა აუცილებელ საზღვარსა სდებს ერთა ურთიერთ დამოკიდებულებაში. მაგრამ, რასაკვირველია, მარტო ენა არ არის ერთად ერთი ნიშანი ეროვნებისა. ყველა ზემოდ დასახელებული ნიშნები ავსებენ და ანვითარებენ ერთი მეორეს. ცალკე არც ერთი მათგანი არ ჩაითვლება ეროვნების ერთად ერთ დამახასიათებელ ნიშნად. ყველა ჩვენი დროის ეროვნებამ თავისი სახე განსაზღვრულ ტერიტორიაზე მიიღო. მართალია ერი ხშირად ჰკარგავს სამშობლო ტერიტორიას, მაგრამ მას, როგორც ერს, უტერიტორიოთ ცხოვრება ვერ შეუძლიან. ნაცვლად დაკარგულისა, მან ახალი უნდა შეიძინოს უეჭველად. ივ. ჯავახიშვილი ამბობს: „კავკასია ქართველი ერის თავდაპირველი სამშობლო არაყოფილა, უძველეს დროს ქართველებს კავკასიაში არ უცხოვრიათ... ჩვენი ეროვნების თავდაპირველ სამშობლოდ ხალდე, ანუ ქართუ უნდა ჩაითვალოს... რასაკვირველია, ქართველებს ქალდეში უძველეს დროს უნდა ეცხოვრათ. ჯერჯერობით დაახლოვებითაც კი ვერ ვიტყვითო, როდის ჰქონდათ იქ ქართველებს ბინადრობა და რა დროს აყრილან იქიდანო...*) ბოლოს კი ეხლანდელი მიწა-წყალი დაიმკვიდრეს. ჩვენს დროშიც სცხოვრობენ ამა თუ იმ ერის ნაწილები სამშობლო ტერიტორიის გარეშე სხვა ხალხთა შორის, მაგრამ თავიანთ ეროვნებას, თავიანთ ინდივიდუალობას არა ჰკარგავენ. მაგ., სპარსეთსა და ოსმალეთში მთელი სოფლებია ქართველებით დასახლებული. ესენი რამდენიმე საუკუნის წინედ არიან იქ გადასახლებულნი, მოწყვეტილნი არიან სამშობლო ტერიტორიას, მაგრამ ეროვნული ინდივიდუალობა მაინც არ დაუკარგავთ.

არიან ისეთი ერებიც, რომელნიც, ისტორიულ უბედურობის გამო, ან თითქმის მოშორებიან თავიანთ მიწა-წყალს, მაგ., სომხები, ან სრულებით დაუკარგავთ კავშირი თავიანთ ტერიტორიასთან, ამის საუკეთესო მაგალითს ებრაელები წარმოადგენენ. მაგრამ ეხლა ყველასათვის ცხადია, რომ სომხებიცა და ებრაელებიც თავგანწირვით იბრძვიან ტერიტორიის შესანარჩუნებლად, ან მოსაპოვებლად. ყველასათვის ცხადია აგრეთვე ისიც, რომ ეროვნული მთლიანობის სავსები შენარჩუნება და მისი განვითარება უტერიტორიოთ შეუძლებელია.

ეროვნება სულიერი თანაზიარო ბაა. ადამიანები ხდებიან ამა თუ ი ეროვნების წევრად იმის მიხედვით თუ როგორი აღზრდა და განვითა რება მიუღიათ მათ. მაგ., რუსულ ოჯახსა და წრეში აღზრდილი ქარ თველი, რომელსაც რუსული ზნე ჩვეულება და სული შეუთვისები რასაკვირველია რუსად იგრძნობ თავს, და არა ქართველად. შთამო მავლობა ფიზიური მემკვიდრეც არი თავის უახლოეს წინაპართა, და ჰქონის ერთგვარ ჰარმონიას ერო ნულ კულტურისა და ადამიანთ ფიზიურ ბუნების შორის. ტომი ქართველი შეიძლება აღიზარდო რუსად, მაგრამ რუსის ეროვნუ თვისებების საკმაოდ გამომხატველ ის ვერ შეიქნება.

ეროვნული კულტურა მუდ ევოლიუციას განიცდის. ამასთანავ ეროვნული კულტურა არასოდეს ა არის მხოლოდ და მხოლოდ ამ ერ მიერ შექმნილი ნაყოფი. მის შე ნაში ყოველთვის წილი უდევს მ ზობელ ერთა კულტურის ზედგ ლენასაც. ქართველთა კულტურ მაგალითად, ზოგი აღმოსავლეთ და ზოგი ბიზანტიის კულტურა ზედგავლენით განვითარდა. თანა დროვე რუსეთის კულტურის უდ დესი და უმნიშვნელოვანესი ნა ლები ბიზანტიიდან არის გადმოღ ბული. ელინთა ეროვნული კუ ტურა განვითარდა და გაიზარ ფინიკიელების და ეგვიტელე

*) იხ. „Ист. челов-тва" т. I. стр. 5.

*) იხ. ივ. ჯავახიშვილის „ქართველ ერის ისტორია", წიგნი I. გვ. 26—28.

ცვალა 22. ხოლერასთან საბრძოლველად ოდესის სასანიტარო კომისიამ დაადგინა მიმართოს არქიელს და ექიმთა საზოგადოებათ და სთხოვონ გამართონ ხალხთან ეკკლესიებში ბაასი, აგრეთვე მოაწყონ პოპულიარული ლექციები და დაარწმუნონ ხალხი, ავადმყოფებს ნუ მალავენ.

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ **ქალაქის თავის დამტკიცება.** ტფ. გუბერნატორმა დუშეთის ქალაქის თავად დაამტკიცა ივანე ლავერდოვი.

✦ **ქალაქის უფასო საჩაიები.** ქალაქმა ტფ. ღარიბ მცხოვრებთათვის გამართა უფასო საჩაიები, ამჟამად ქალაქს ასეთი საჩაიე თერთმეტ ადგილას აქვს. ქალაქის სანიტარულმა კომისიამ მიმართა თხოვნით სხვა და სხვა სავაჭრო დაწესებულებებს შესწირონ ქალაქს ღარიბთათვის ჩაი და შაქარი. ერთ დღეს ვერის უფასო საჩაეთი უსარგებლია 120 კაცს.

✦ **მამის მოკვლა.** გორში ივანე ბერიაშვილს სასიკვდილოდ უცემია სამოცი წლის მოხუცი მამა, რის შემდეგაც მოხუცებული მალე გარდაცვლილა.

✦ **ეკლესიის გაქურდვა.** გაზ. „კავკაზის“ სიტყვით, ღამე პირველ ივლისს ვიღაც ბოროტ-გამზრახველებს შორაპნის მაზრაში გაუქურდავთ საზანის ფერისცვალების ეკლესია. ქურდებს წაუღიათ მაცხოვრის ოქროს ხატი მარგალიტის თვლებით შემკული, ორი ვერცხლის ჯვარი, ბარძიმ-ფეშხუმი და ფულად 8 მანეთი, ხატი ღირებულა 12 ათასი მანეთი.

მკვლელობა. სოფელ სამშვილდეში (ტფილისის მაზრა) ვიღაცას ცეცხლი წაუკიდებია ამირხანოვის თივისათვის და იმავე დროს მოუკლავს ხანჯლით ამირხანოვის მენახირე — გერასიმე. გამოირკვა, რომ მკვლელობა ჩაუდენიათ ძმებს ოგანოვებს, თივის ცეცხლის წაკიდებაც მათი საქმე ყოფილა.

✦ **ხოლერა.** სასანიტარო ბიუროს ცნობით 6 ივლისს დილის 8 საათიდან 7 ივლისის დილის 8 საათამდე ტფილისში ავად გახდა 52 კაცი. პოლიციის ცნობით, 6 ივლისს ტფილისში ავად გახდა 8 კაცი. ამათგან გარდაიცვალა 4 კაცი: სუმმა ქუჩუს ძე დავითაია, ეტიპ ელიას ოღლი, პეტრე სიმონის ძე გრომენკო და ევდოკიმე გალდანი. დანარჩენი ავადმყოფები ხოლერიანთა ბანაკში გაგზავნეს. მათი გვარები: დიანოს რომანოზის ძე შინდაგორიძე, ნინო რაზმაძე, ივანე გრიგორის ძე ვალსინოვი და ლუარსაბ კაიშაური.

✦ **ჯარიმა.** ტფ. გენერალ-გუბერნატორმა 25 მანეთით დააჯარიმა სოფიო ივანიცკაია ცხრა საათის შემდეგ პროექტორში ბავშვების შეშვებისთვის. თუ ჯარიმას არ გადაიხდის, ორის კვირით დააპატიმრებენ.

✦ **განკარგულება.** ტფ. პოლიცმეისტერმა განკარგულება მოახდინა, რომ ხოლერით გარდაცვლილნი კარგად დახურულ კუბოებით დაასაფლაონ.

✦ **ხოლერა ყარაიაზში.** როგორც გვატყობინებენ, ყარაიაზში (ტფ. მაზრა) სამ ივლისამდე ხოლერის ნიშნებით ექვსი კაცი გამხდარა ავად.

✦ **გაუპატიურება.** როგორც თიანეთიდან გვატყობინებენ, სოფ. ჩაბანოს მცხოვრებს ალექსა ცხოვრებაშვილს, 15 წლისას ხელ-ფეხი შეუკრავს 12 წლის ქალისთვის და გაუპატიურებია.

✦ **ნიაღვარი განჯაში.** დეპეშათა სააგენტოს სიტყვით, განჯაში დიდი ნიაღვარი მოსულა. გზები გაფუჭებულა და ნუხა-ზაქათალასთან მიმოსვლა შეწყვეტილია, ნიაღვარს დიდი ზარალი მიუყენებია მცხოვრებთათვის. ქალაქში ეტლების მიმოსვლა შეჩერებულია.

✦ **ყაჩაღის მოკვლა.** სოფ. აბესხანში (შემახის მაზრა) მოუკლავთ კატორგიდან გამოქცეული ცნობილი ყაჩაღი კახერმან-ოღლი.

✦ **სენატორ რეინკეს მოგზაურობა.** სენატორი რეინკე ნუხაში სასამართლო დაწესებულებათა რევიზიის შემდეგ გაემგზავრება თელავსა და სიღნაღში, სადაც რევიზიას გაუკეთებს სამომრიგებლო დაწესებულებებს.

✦ **ნიაღვარი.** როგორც გვატყობინებენ, 7 ივლისს გათენებისას ფასანაურის მახლობლად მთებში კოკისპირული წვიმა მოსულა. გზები მთლად გაფუჭებულა. ფასანაურისა და ანანურის გზაზე ნიაღვარს იმდენი ქვა და ქვიშა ჩამოუტანია, რომ გზა შეკრულია.

✦ **მდ. ლიახვში დამხრჩვალი მოსწავლე.** ამ დღეებში გორის მაზრის სოფელ ვარიანში გლეხებს უნახავთ უცნობი ახალგაზრდა გვამი. როგორც გამოირკვა, წყალში დამხრჩვალი ყოფილა ტფ. საკომერციო სასწავლებლის მოსწავლე, თელავის მცხოვრები დიმიტრი მელვინეთ-ხუცესოვი, 18 წლისა. იგი ტფილისიდან თავის ამხანაგს წაჰყოლია ცხინვალში და ლიახვში დამხრჩვალა, როდესაც სოფ. მელვრეკისს დღეობიდან ცხინვალში ბრუნდებოდა.

✦ 6 ივნისს საერთო ჩხრეკის დროს ქალაქის სხვა და სხვა უბანში პოლიციამ 17 უპასპორტო შეიპყრო.

პატარა ფელეტონი

სიყვარულისა გამო კრინტი არ დავსძარ.

პ. ტეტმაიერისა.

ბურანში ვხედავდი, პატარა მეთოვლიასავით როგორ მიფრინავდნენ უკანასკნელნი დღენი ჩემი ცხოვრებისა. მათი თეთრი, უმანკო ფრთები წითლად იყო შეღებილი სისხლით, ჩემი საკუთარი სისხლით, მხოლოდ უკანასკნელი ჟამის ფრთა იყო თეთრი და სუფთა. მშვიდობიანად მაინც ამომხდება სული, შეუშფოთებელი მაინც მექნება სიკვდილი, გავიფიქრე გულში. ამ დროს მოვიდა იგი ასული, რომელიც მე გაგიჟებით მიყვარდა და რა დაინახა, რომ ერთის გარდა ყველა ფრთა იყო სისხლით შესვრილი, წარმოსთქვა:—მერე ეს რაღათაა სუფთა? არა, მე მსურს იგიც ისევე იყოს სისხლით შეღებილი როგორც სხვები... მე არ ვკითხე რად, რისთვის სურდა მას ეს.

— მაგრამ ეს არის უბედურება სად ვიშოვო სისხლი, საჭირო სისხლი?—წარმოსთქვა მან.

გადავუღეღე მკერდი, მივუშვირე და ვუთხარი—აჰა, ჩამკარ, და ხანჯალი მივაწოდე.

ხანჯალი გამოართვა. ხელი რომ ასწია მკერდში ჩასაკვრელად, მე მხოლოდ იმაზე ვფიქრობდი—შევიძლებდი თუ არა მიმეღო იგი ისე, რომ ოხვრა-ვიში არ ამომხდომოდა გულიდან, არ დამეკვნესა, რათა ამ ჩემი კვნესით არ შემეშინებინა საყვარელი არსება, ხოლო როცა ხანჯალი გულს ჩამასვა, თუმცა კი ძალიან, ძალიან მემწარა, მაგრამ სიყვარულისა გამო არ დავიკვნესე, კრინტი არ დავსძარ...

უცბად გადმოსკდა მკერდიდან სისხლი და მოსვარა ჩემი უკანასკნელი ჟამის სპეტაკი ფრთები... ეტყობა სიკვდილიც ჩემთვის ძიმწარე, საზარელი იქნება, გავიფიქრე მე. არ კი ვიკითხე, კრინტი არ დავსძარ, რათ ქმნა მან ასე...

მას ასე სურდა—მე კი ის გაგიჟებით მიყვარდა... **სან—განიძე.**

მოწერილი ამბავი

დაბა ტყიბული (ოკრიბის მხარე). ადგილობრივი მცხოვრებნი სამუშაოდ გადიან ქვა ნახშირის მადაროებში, მუშაობენ, შრომობენ, მაგრამ ხელფასის აღებას კი მათი შვილები თუ მოესწრობიან, შვიდ-ექვს თვეში ძლივს იღებენ ნამუშევარს ამასთან მადაროებიდან ხშირად ითხოვენ ხოლმე მუშებს სრულიად უმიზეზოდ. გაჭირები ხომ ტყავს აძრობენ აქაურ ხალხს; მოაქვთ სიმინდი და მამასისხლად ყიდიან. წელს მოვიდა ერთი გაჭირი ქალი რთამეშმაც იაფად დაუწყო გაყიდვა სიმინდს. ბევრს ეცადნენ გაჭირები მის გაძევებისათვის და რა ვერაფერი სადასარი იპოვეს, მისცეს ხუთასი მანათი და გაისტუმრეს, რომ აქ სიმინდის გაჭირობა არ დაეწყო. ნოქრებსა და შეგირდებს საიდგანდაც ჩამოუფრინდა ბაწის თავისუფლება, მთავრობის განკარგულებით კვირა-უქმე დღეებში დაკეტილია სავაჭროები, მხოლოდ დილის თორმეტ საათზედ იხსნება სადამოს ხუთ საათამდის. ეს უქმე დღეებში თავისუფალი დრო დიდ საწყენად უნდა ჩაითვალოთ აქაურ ნოქრებისათვის, მაგრამ რას აკეთებენ ამ თავისუფალ დროს? მთვრალი ცემა თამაში და ბურთაობა, გონებრივ ვარჯიშობისათვის კი თავი არა სტკივათ. ინტელიგენცია აქ არ არსებობს, მხოლოდ ტანისამოსის მიხედვით შეგვიძლიან უწოდოთ რამოდენიმე პირთ ინტელიგენტები. ეს პირნი მუდამ თავისუფალნი არიან, რკინის გზის ლიანდაგებზედ დასეირნობენ, რადგან აქ სახალხო ბაღი არ არის. წარმოდგენის გამართვა ძალიან არავის ესიზმრება. ადვილად შეიძლება სამკითხველოს დაარსება, მაგრამ არავინ სცდილობს და არც არავისათვის საჭიროა, რადგან დროს არავინ გაადენს კითხვისათვის. ერთად ერთ ჩვენ ბედნიერებად, შეიძლება ჩაითვალოს ფოსტის განყოფილება. მაგრამ სამწუხაროდ ისეთი უფროსი ჰყოლია მას, რომ ძნელია აქაურ ფოსტით ისარგებლოს ადამიანმა. საგანგებო წერილი რომ მოუვიდეს ვისმე, ერთ თვეს ვერ მიიღებს, რადგან პირადობა ბოქაულის ან მამასახლისის უნდა შეამოწმებინოს, ეს ორივე პირი კი დაშორებით იმყოფება ტყიბულზედ. ამ ვაჟ ბატონთან არავითარი ნაცნობობა და თავდებობა არ გადის, რომ პირადობის შეუმოწმებლად მიდო წერილი. უფრო კორესპონდენციის მიდებაზედ და გაგზავნაზედ გაგვწვალებს. **მ. დაჩაგრული.**

—

დ. ონი. დ. ონში გარდა სავაჟებო ორკლასიან პირველ დაწყებით სამოქალაქო სასწავლებლისა, არსებობს ერთკლასიანი სამინისტრო საქალებო სკოლაც სადაც წარსულ წლებში მასწავლებლობდა ქ-ნი მელანია იაკუბოვიჩისა. ამ დროს სწორედ ამ სასწავლებელზე შეიძლებოდა გვეთქვა შოთას ერთი აფორიზმი; „რადაა იგი სინათლე, რასაცა ახლავს ბნელია?!“ მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ დაწესებულებას არამც თუ „ახლდა“ ბნელი, არამედ თვით ის იყო წყარო სიბნელისა. მიზეზი კი ამისა იყო—სრულიად მოუმზადებლობა საპედაგოგო ასპარეზისთვის ქ-ბ-ნ იაკუბოვიჩისა შარშან სავსებით დაამტკიცა მან ინსპექტორ მაჩნიკოვთან თავის შრომის ნაყოფიერება. ინსპექტორმა იაკუბოვიჩის სკოლაში შესვლისას მისცა პირველ განყოფილებას შემდეგი ამოცანა: „მოწაფემ იყიდა ორი კარანდაში და ორი რვეული; თითო კარანდაშში მისცა ორი კაპეიკი, რვეულში თითო კაპეიკით მეტი, რამდენი კაპ. მიუცია მოწაფეს სულ კარანდაშებში და რვეულებში? პირველმა განყ. ეს ამოცანა ვერ ახსნა, მაგრამ ამას ნუ გავიკვირვებთ. მათ დახმარეს მეორე და ბოლოს მესამე განყოფილებაც, მაგრამ... ჭოთ საკვირველებაა! ეს საანბანო ამოცანა მაინც გამოუცნობელი დარჩა. რუსულშიაც სწორედ ასეთივე სურათი იყო, და ხშირად უფრო სასაცილო და კურიოზული. მაგ. ინსპექტორი ეკითხება: „что такое курица?“ ზოგი ამბობს: „курица — ученикъ“, ზოგი: „курица—пища“-ო და სხვ., სწორი პასუხი-კი ვერც ერთმა ვერ მოუგო მთელს კლასში. ქართულ ენაზეკი არაფერი არ შეიძლება ვსთქვა, რადგან ის თითქმის სრულად განდევნილი იყო ქ-ნ იაკუბოვიჩის სკოლიდან. —ყველა ამაების შემდეგ ინსპექტორი დიდად უკმაყოფილოდ დარჩა ქ-ნ იაკუბოვიჩზე და სთქვა: „იაკუბოვიჩისას დღეიდგან ჩემს რაიონში ადგილი არ ექნებაო“. ეს მართლაც ასე მოხდა და ქ-ნ იაკუბოვიჩისას ადგილი დაეკარგა ონის სამინისტრო სკოლაში, მაგრამ გული არ გაიტეხა და გახსნა მთავრობის კერძო სასწავლებელი; თვითეულ მოწაფეზე დებულობს თვეში 5 მანეთს და ამზადებს (?) დაბალ სასწავლებლების უმცროს კლასებისთვის. მისი მოწაფეთა დიდ უმეტესობას შეადგენენ ქართველები, ხოლო ცოტა ნაწილსაც ქართველი სომხები, და ქართველი ებრაელები, მაგრამ იმის მაგიერ, რომ ბავშვებს ჯერ დედა ენაზე შეასწავლოს წერა-კითხვა და შემდეგ მის დახმარებით უცხო ენის სწავლებას შეუდგეს, რასაც მოითხოვს საღი პედაგოგია, ის რუსული წერა-კითხვიდან იწყებს ბავშვების პირველ-დაწყებით წრთვნას, ქართულისა-კი უბრალო ხსენებაც არ არის, უმახინჯებს საბრალო მოზარდ თაობას ჭკუა-გონებას და გადაგვარების გზაზედაც აყენებს. მაგრამ ის განა მოზარდ თაობის გონებრივ განვითარებისა და საზოგადოების კულტურულ პროგრესის იდეას ემსახურება? მისი მიზანია მხოლოდ ორიოდე სიტყვა: „მთი—თვთი“ გაზეპირებინოს ბავშვებს, რომ მით მოხიბლოს უმეცარი საზოგადოება და უფრო ხალისიანად გამოაღებინოს ხუთ-ხუთი მანეთები. ქ-ნ იაკუბოვიჩისას საზოგადოებაში გავრცელებული აქვს სახელი როგორც კარგ მასწავლებლისა. მაგრამ საზოგადოებამ არ იცის, თუ როგორ მახინჯდება ბავშვის გონება ასეთ სისტემის გამო. სამწუხაროდ ისიც არის, რომ ანბანს თითონ კი არ ასწავლის ახლად მიბარებულ ბავშვებს, არამედ უფროს მოწაფეებს მიუჩენს ხოლმე და იმათ ასწავლებინებს. პედაგოგია კი სულ სხვას მოითხოვს. უმთავრესი პირველი დაწყებაა, თავიდანვე საჭიროა ბავშვის გაწრთვნის საქმე სასურველ ნიადაგზე იყოს დაყენებული.

ამ წერილით სრულიად არ მსურს დამამცირება და შეურაცხოფა მივაყენო ქ-ნ იაკუბოვიჩისათვის. ადგილშივ ის [illegible] მოუწყნარებელი [illegible] დის ბინძურ ქაოსში სცურავს ისეთი წმინდა ხელობა, როგორც მასწავლებლობაა.

ორიოდე გროშისათვის მსხვერპლად შეგვწირავს უსუსური ბავშვების სულს. საჭიროა თვით საზოგადოებამ მიაქციოს ამ გარემოებას ჯეროვანი ყურადღება, დიდის სიფრთხილით მოეპყრან შვილების ხელმძღვანელ-მასწავლებლებს, რომ მოზარდი ქართველი თაობა გათახსირებისა და გადაგვარების გზაზედ არ იქნას დაყენებული... „ია“

—

სოფ. წვერი. (ტფილისის მაზრა). პირველ ივლისს, შუადამისას ტფილისიდამ გვეწვია დამცემელთა რაზმი, ექვსი კაცისაგან შემდგარი. მძარცველები შეუცვივდნენ გლეხს პეტრე თეგეთაშვილს და ოჯახობა დაუწიოკეს. რევოლვერებით თავს დაადგნენ შიშისაგან გულ გახეთქილ ხალხს და ფული მოსთხოვეს. ფული ვერ მიიღეს, შემდეგ იარაღზე გადავიდნენ; რადგანაც იარაღიც არ აღმოაჩნდათ თეგეთაშვილთ, ჩვენი გულკეთილნი სტუმარნი ერთს ჟანგიან ხანჯალს დასჯერდნენ. რომ სცოდნოდათ, თუ ასეთი მხდალნი გამოდგებოდნენ დამის ტურები, ჯეროვნად გაუმასპინძლდებოდნენ, მაგრამ, ხომ მოგეხსენებათ, რა შიშის ზარსა სცემს მძინარე ხალხს მოულოდნელი შეიარაღებული ხალხის თავდასხმა. ეს ოჯახი ისედაც დაშინებულია, შარშან წინაც შეუცვივდნენ აყაზაკები, ოჯახის რძალი სიცოცხლით და ჯანდონით სავსე ქალი ელდისაგან ლოგინად ჩავარდა და ჩქარა წუთისოფელს გამოესალმა. ეხლა როდესაც სოფლიდან მოესმათ თოფის ხმა, მძარცველები დაფრთხნენ, გამოცვივდნენ თეგეთაშვილის სახლიდან, დაეშვნენ ტფილისისაკენ მდ. ვერის ხეობით.

ეს ამბავი აცნობეს ს. პრიუტის ბოქაულს; ის დარაჯებისა და რვა შეიარაღებული პრიუტელი რუსის თანხლებით ჩავიდა ს. წვერში და გაჰყვნენ ბოროტ-განძრახველთა კვალს. ერთი მათგანი ასცდენოდა ამხანაგებს, მიატანა თუ არა მემამულე ბარონის ბაღს, მიჰყვნენ უკან წვერელები ბახუტა და თედო თეგეთაშვილები და მებაღის შემოწმებით დაიჭირეს და იქვე ბოქაულის ამალას გადასცეს. ტუსაღი [illegible] გამოუტყდა ბოქაულს და აღუთქვა ამხანაგების ბინას გასწავლითო. მეორე დღეს პრიუტიდამ წაიყვანეს ტუსაღი, თან გაჰყვა ბოქაულიც და მის ჩვენებით შეიპყრო მეორე ამხანაგი, ხელობით მეწაღე, ამ უკანასკნელმაც სხვა ამხანაგის ბინა ასწავლა და ისიც დაიჭირეს, უეჭველია, დანარჩენი სამნიც ჩქარა ხელში ჩაუცვივდება პოლიციას.

ძმა-ბიჭებს თავის ვაჟკაცობა გზაშიკე უცდიათ:—შეუმტვრევიათ წმ. გიორგის ეკლესიის კარები, ფული ვერ უპოვიათ, მაგრამ იქაურობა სულ აუკლიათ, ხატები ძირს იატაკზე გადმოუყრიათ.

საგულისხმოროა კიდევ ერთი გარემოება: ჩვენი ხალხი ყოველ დროს და ყველასაგან დაჩაგრულია. უიარაღობისა გამო, ამ გვარ შემთხვევისათვისაც არა აქვს მას ღონის ძიება თავი დაიცვას მოულოდნელი მტრის თავდასხმისაგან. არამც თუ უბრალო მიწის მუშას, არამედ ოფით შეძლებულ მეცხვარეებსაც უჭირდებათ იარაღის შეძენა. ზოგიერთები მხოლოდ, ბევრი დრეჯა-შუამავლობა—მადლობების შემდეგ ხდებიან ღირსნი მთავრობის ნებართვით იარაღი იქონიონ, იმ დროს, როდესაც მეზობელმა პრიუტელებმა რუსებმა, ათმა კაცმა სულ ადვილად მიიღეს ბერდანის თოფები და მიეცათ საშუალება თავის საქონელი უზრუნველ ჰყონ ქურდ თათრებისაგან მოპარვას, რომელთაც ორჯერ ჰქონდათ შემთხვევა, დაპარული ხარები თათრებს ხელიდან გააგდებინეს. **წუნარელი.**

უცხოეთი

კანონ-პროექტი ქალთა საარჩევნო უფლებაზე ინგლისში

ამ რამდენიმე დღის წინად ინგლისის ქვედა პალატამ ხელმეორედ განიხილა კანონპროექტი ქალთა საარ-

---

ზედგავლენით, რომაელთა კულტურა გეილინების ზეგავლენით. ევროპის თვითეულ თანამედროვე ხალხთა ეროვნული კულტურა შეიცავს ადამიანთა აზრის უძვირფასეს შენაძენს, რომელიც მათ მოიპოვეს ათასი წლის განმავლობაში ევროპისა და წინა აზიის ყველა ნაციათა შრომით. ხშირად დროთა მიმდინარეობით ესა თუ ის სრულიად ჰკარგავს ხოლმე თავის ეროვნულ ფიზიონომიას და ისტორიულ ცხოვრების ასპარეზიდან გამოდის.

მეთვრამეტე საუკუნეში შეჩერდა უკრაინელთა და ლიტველთა ეროვნული განვითარება მათ გაბატონებულ კლასთა ასსიმილიაციის გამო პოლონელებთან. მეთვრამეტე საუკუნეშივე ჩეხები წარმოადგენდნენ უკვე დასრულებულს, განვითარებულს ეროვნებას ძლიერი საკუთარი კულტურით; მაგრამ ეგრედ წოდებულ ოცდა ათი წლიანი ომების დროს გაანადგურეს, ან გაძევეს სამშობლოდან მთელი ჩეხის ფეოდალური არისტოკრატია.

მისი ადგილი დაიჭირეს გერმანელებმა. ჩეხის ეროვნებამ დიდი ხნით მიატოვა ისტორიის ასპარეზი. ჯერ კიდევ მეთვრამეტე საუკუნეში იგი მკვდარ ერთა შორის ირიცხებოდა; მის მომავალზე ოცნებაც კი თავხედობათ ითვლებოდა.

XIX საუკუნის დასაწყისიდან კი სულ სხვა გვარ მოვლენასა ვხედავთ, სულ სხვა ნაირი მიმდინარეობის მოწმენი ვართ. ისტორიულ უბედურების მიერ დაჩაგრულ დაბეჩავებული ეროვნებანი ისევ ცოცხლდებიან, იღვიძებს მათში ეროვნული თვით-შეგნება და ისევ მოძრავ ეროვნებათ იქცევიან. ავსტრიაში ასევე იფხიზლებენ ჩეხები, სლოვინები და რუსინები (უკრაინიდან გასულნი). ესენი მედგრად უარჰყოფენ ასსიმილიაციას კულტურულად მაღლა მდგომ გერმანელებსა. და პოლონელებთან. ამასვე ვხედავთ ლიტოველებსა და პოლონელებს შორის; ლატიშები და ესტონელები საკუთარ ეროვნებასა ჰქმნიან; ფინებმა ხომ ასი წლის განმავლობაში შვედებისაგან სრულიად დამოუკიდებელი და მდიდარი კულტურიანი ეროვნება შეჰქმნეს.

რით არის გამოწვეული ეს ახალი მიმართულება ეროვნებათა განვითარებაში? ბრუცკუსის აზრით, ამ მიმართულებაში უეჭველად დემოკრატიის გამარჯვება გამოიხატება; იგი შედეგია კულტურის საერთო განვითარებისა*). კულტურის გავრცელება ეხლა სწარმოებს არა შემთხვევითი ზეპირი გადმოცემებით და მიბაძვით, როგორც ეს ადრე იყო, არამედ სკოლების, პრესის და ლიტერატურის საშუალებით, და სწარმოებს საოცარი სიჩქარით. ამ მარით ხალხთა ენის სხვა და სხვაობა დიდი შემაფერხებელი და დამაბრკოლებელი მიზეზია მასსის გათვითცნობიერებისათვის: უცხო ენის საშუალებით კულტურის შეთვისების აუცილებლობა უბედურებაა,—ამბობს იგი ქვემოდ; — იგი ძლიერ აფერხებს და აგვიანებს მასსის კულტურულ ზრდას, ასუსტებს ეკონომიურ ბრძოლაში და აძნელებს მის მაღალ სოციალურ წრეში შესვლას; გარდა ამისა, იგი ძლიერ ნაკლები ღირებულობის შედეგებსაც იძლევა. ერის მშრომელი ნაწილი განცალკევებულია უპირატესობით აღჭურვილი ნაწილებისაგან. ამ უკანასკნელთ დროც და შეძლებაც ხელს უწყობს უცხო კულტურის უცხო ენაზე შესათვისებლად. მაგრამ, ჩქარი და ნორმალური განვითარება მასსისა კი, რომელიც გათიშულია გაბატონებულ ერისგან და რომელსაც არც დრო და არც შეძლება აქვს უცხო ენათა შესასწავლად, შესაძლოა მხოლოდ წმინდა ეროვნული, ხალხური კულტურის შექმნით. ამით იგი უფრო ადვილად და მოხერხებულად შეეგუება საერთო საკაცობრიო კულტურას. მსოფლიო კულტურის ელემენტებიც, თავის მხრით, თანდა თან და შეუმჩნევლად შეექსოვება ტომთა კულტურას, მათ მოთხოვნილებებს.

ძალდატანებითი ასსიმილიაცია საზოგადოდ დამღუპველია ეროვნებათათვის. დაბეჩავებულ ერთა აღორძინებას და ახალ ეროვნებათა შექმნას არ ჰქონდა მარტო კულტურული მოძრაობის ხასიათი; მათ ეროვნული საკითხი პოლიტიკური ცხოვრების ასპარეზზედაც წამოაყენეს. დემოკრატიული პრინციპების გამარჯვების შემდეგ მთავრობა ყოველთვის ანგარიშს უწევდა ეროვნებათა თავისებურებას. სანამ სახელმწიფოს ორგანოები ბატონობის იარაღს წარმოადგენდნენ, ისინი სრულებით ყურს არ უგდებდნენ მცხოვრებთა მოთხოვნილებებს. ამ უკანასკნელებს რაც უფრო ნაკლებათ გაეგებოდათ სახელმწიფოებრივი ორგანოების ენა, მით უფრო ცუდი იყო ეს მათთვის, მით უფრო ბრმად ემორჩილებოდნენ ისინი მმართველი უმცირესობის ძალაუფლებებს. მაგრამ ასეთი მდგომარეობის ატანა დემოკრატიისთვის შეუძლებელი გახდა.

ერის კულტურის განვითარებაში უმთავრეს ფუნქციებს თვით სახელმწიფო ასრულებს. იგი ან პირდაპირ, ან ადგილობრივი თვითმართველობის საშუალებით ხსნის სკოლებს, უნივერსიტეტებს, წიგნთსაცავ-სამკითხველოებს და სხვა ამგვარ განმანათლებელ დაწესებულებებს. ადრინდელი სახელმწიფო თავის განმანათლებელ მოღვაწეობას მხოლოდ გაბატონებულ კლასთა სასარგებლოდ აწარმოებდა. ახლად წარმოშობილმა და განახლებულმა ერებმა კი თავიანთი მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად მოითხოვეს მთავრობისაგან კულტურული მოღვაწეობის ხასიათის შეცვლა იმ ნაირად, რომ მას მათთვის მეტი სარგებლობა მოეტანა. მაგრამ ეროვნებათა მოთხოვნანი არც ამით გათავებულა. ეროვნულ მოძრაობას დასაგვირგვინებლად დაუდეს ლოზუნგად ეროვნული სახელმწიფო. ეროვნული შეგნების ერთობა მთლიანობისათვის უნდა მოეპოვათ, ამ იდეის თანახმად, ეროვნული ნება-უფლების განმახორციელებელი ორგანო—ეროვნული სახელმწიფო. ეროვნული ნება-უფლების სახელმწიფოს საშუალებით უნდა დამოუკიდებელი გამხდარიყო. ამ მხრით ეროვნული სახელმწიფო საუკეთესოდ განავითარებს ერის კულტურას და გამოხატავს მის მისწრაფებას საერთა-შორისო დამოკიდებულებისაკენ. გასული საუკუნის ეროვნული საკითხის ბევრი თეორეტიკოსები სახელმწიფოს შექმნაში ერის უფლებას „წმინდა“ და „შეუცილებელ“ უფლებათაც სცნობდნენ.

გ. ჭუმბურიძე.

(დასასრული იქნება)

*) იხ. „Вѣстникъ знанія“ 1909 г. N III.

ჩვენი უფლებაზე. კანონპროექტი თუ იქნა მიღებული, საარჩევნო უფლება მიენიჭება ყველა ქალებს, ვინც მუნიციპალურ არჩევნებში მონაწილეობას იღებს. რამდენჯერმე ყოფილა ეს კანონპროექტი პალატაში განსახილველად შეტანილი. ქალთა მედგარმა ბრძოლამ შესაფერი გავლენა იქონია მთავრობაზეც, რომელმაც ორი სხდომა შესწირა ამ კანონპროექტის განხილვას.

ქალთა მოძრაობის გამარჯვება უფრო გაძნელებულია იმით, რომ პარტიები ერთსულოვნად ვერ გამოდიან ამ საკითხში. აღსანიშნავია, რომ კანონპროექტი შეიტანა შეკლტონმა და დაიცვა კონსერვატორმა რულსტონმა, კანონპროექტი უარჰყო და შესაფერი წინადადება შეიტანა პალატაში კონსერვატორმა სმიტმა და ლიბერალმა ბრისმა. თავგამოდებით იცავდენ კანონპროექტს—მუშათა პარტიის ლიდერი კაირ-გარდი, სამხედრო მინისტრი გალდეინი, ირლანდიელი რედმონდი. როგორც ვთქვით, კანონპროექტის წინააღმდეგ უფრო ცხარედ ლაპარაკობდა კონსერვატორი დეპუტატი სმიტი, რომელმაც სხვათაშორის განაცხადა, რომ დიდი ბრიტანია ეხტიბარს გაიტეხს 300 მილიონ აზიელ ქვეშევრდომთა შორის, თუ ქალებს საარჩევნო უფლებას მივანიჭებთო. წარმოიდგინეთო, სთქვა იმავ დეპუტატმა, რომ ქალთა უმრავლესობამ მამაკაცთა უმცირესობასთან ერთად დახურა მაგარ სასმელების ყველა დუქნები, მამაკაცები ხომ ამას არ დაემორჩილებიანო. სმიტს სამართლიანად მისცეს პასუხი. თვით კონსერვატორთა წრიდან გამოვიდნენ ორატორები და დაარღვიეს ის საბუთები, რომელზედაც სმიტმა დამყარა თავის სიტყვა. ლიბერალთა შორის ბევრი წინააღმდეგია ამ კანონპროექტისა რადგან ის საარჩევნო-უფლებას ანიჭებს მხოლოდ და მდიდარ ქალებს. ერთმა ლიბერალმა ხმა მაღლა განაცხადა, ადვილი არ არის კანონპროექტის უარყოფა, რადგან პალატაშიც და საკუთარ ოჯახშიც დიდი იერიშის მოგერებაა საჭიროო.

ყველა დაიმედებული იყო, რომ კანონ-პროექტი გაიმარჯვებდა; მისი ბედ-იღბალი გადასწყდებოდა იმით, თუ კანონ-პროექტს კომისიას გადასცემდნენ, თუ საერთო კრებაზე მუხლმუხლად განიხილავდნენ. თუ კომისიას გადაეცემოდა, დიდი იმედი იყო, რომ კანონ-პროექტი ამავე სესსიაში იქნებოდა მიღებული. მაგრამ პალატის უმრავლესობამ უარჰყო კომისიისათვის გადაცემა. ამნაირად კანონპროექტი კვლავ დაიმარხა, თუმცა პატივით, მაგრამ მაინც დამტკიცება არ ეღირსა.

ახალი შეიხ-ულ-ისლამი ოსმალეთში. დეპეშებიდან ვიცით, რომ ოსმალეთის შეიხულ-ისლამი სამსახურიდან გადადგა მოხუცებულობისა გამო. ეხლა ირკვევა, რომ მოხუცებულობა არ ყოფილა მიზეზი სამსახურიდან გადადგომისა. ორი დღის წინ შეიხულ-ისლამი მისულა სულთანთან და უთქვამს, რომ ოსმალეთის შინაური მდგომარეობა მეტად გამოურკვეველია, და რომ უკმაყოფილება ხალხში მატულობსო. შეიხულ-ისლამი აფრთხილებდა სულთანს. ამ საუბრის შინაარსი შეიტყო დიდმა ვეზირმა, რომელმაც დაუყოვნებლივ მოიწვია მინისტრების კერძო კრება, რომელსაც ახალგაზდა ოსმალთა კომიტეტის ლიდერებიც—სალიილი და ნაზიმი დაესწრნენ. ამ კრებაზე გადასწყდა შეიხულ-ისლამის გადაყენება. ახალ შეიხულ-ისლამად დაინიშნა სენატორი მუსა-კასიმ-ეფენდი, ღრმად გამსჭვალული ახალგაზდა ოსმალთა მოძღვრებით. ახალ შეიხულ-ისლამს დიდი ავტორიტეტი აქვს მოპოვებული ოსმალეთის სამღვდელოების შორის.

თეატრი და ხელოვნება

ხარაგაული. ადგილობრივმა სცენის მოყვარეებმა კვირას, 4 ივლისს, აქ გამართეს წარმოდგენა- წარმოადგინეს ბაქრაძის 4 მოქ. კომედია „ხელოვნება თუ კაკარდა“? წარმოდგენამ საერთოდ კარგად ჩაიარა. როლები ყველამ კარგად იცოდა. მიმიკა და დიქცია, თითო-ოროლას გარდა, ყველას უვარგოდა. მშვენიერები იყვნენ ქქილა ვეფხვაძის ასული „მატრონას“ როლში, ნინო ლომსაძის ასული „სოფიას“ როლში. არა უშავდა-რა არც ლიზა ნიკოლაიშვილის ასულს „ელენას“ როლში. დანარჩენი მოთამაშენიც კარგები იყვნენ თავის როლებში, მხოლოდ შალვა ნარაძემ როლი ცოტა სუსტად იცოდა. წარმოდგენის შემდეგ სტუდენტ ტერენტი ვეფხვაძის ლოტბარობით გაიმართა კონცერტი. იმღერეს ფოცხვერაშვილის შემდეგი სიმღერები: „საქშობლო“, „მურმანი“, „შევსვათ“, „მიყვარს ფაცხა“, „კრულ იყოს მისი სახელი“, „ვახტანგ მეფე“, „გოგონა“ და რუსულად „ახ ზაჩემ ეტა ნოჩ“. სოლო იმღერა ანეტა ვეფხვაძის ასულმა, რომლის ნაზმა და საამურმა ხმა კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა ხალხზე. ხორო მშვენიერი ხმებისაგან იყო შემდგარი და მშვენიერადაც ჩაატარეს ყველა სიმღერები. ხალხის „ვაშას“ ძახილს საზღვარი აღარა ჰქონდა. ეტყობოდა ლოტბარს დიდი შრომა გაეწია ხოროს ჩომზადებაში. როგორც წარმოდგენის დაწყებამდე, აგრეთვე ანტრაქტების დროს უკრავდა ადგილობრივ ინტელიგენტთა და მოწაფეთაგან შემდგარი სიმებიანი ორკესტრი. წარმოდგენის შემდეგ გაიმართა ქართული და ევროპიული ცეკვა და ნაშუაღამევის ორ საათზე ხალხი დიდათ ნასიამოვნები დაიშალა. სიამოვნებით უნდა აღვნიშნოთ, რომ აქაურებმა ეხლა საკმაოდ შეიგნეს თეატრის მნიშვნელობა და ხალხი ბლომად ესწრება წარმოდგენებს, მაგრამ შეძლებულებიც კი იაფ-ფასიან ბილეთებს ყიდულობენ და ამის გამო შემოსავლიდან აღარა რჩება-რა.

რისხვა.

რუსეთი

✦ წლევანდელი მოსავალი რუსეთში. ვორონეჟის სარაიონო კომიტეტმა შეადგინა წლევანდელ პურის მოსავლის სქემა. ამ კომიტეტის რაიონი შეიცავს პურის მოსავლის უმთავრეს ცენტრს, ვინაიდან მასში შედის კავკავისა, სამხრეთ-აღმოსავლეთის და რიაზან-ურალის რკინის გზები. ამ დიდ, მსუქან და შავი მიწით დაფარულ მინდვრის მოსავალმა შარშან ყოველივე მოლოდინს გადააჭარბა და დიდი მოსავალი მისცა. წელსკი სულ სხვაა. კარგი მოსავალი წელს უფრო დასავლეთისა და კავკასიიაშია, საშუალო მოსავალი და უფრო კი საშუალოზე დაბალი სქემაზე აღნიშნულია შავად. ამ ნაწილში მოყოლილია მეტი ნაწილი დონის ოლქისა, სადაც შარშან მოსავალი 100 მილიონ ფუთზე მეტი იყო, უმთავრესად კი ქერი. ეხლა აქაც სხვა სურათია. უნდა შევნიშნოთ, რომ სარაიონო კომიტეტი ძლიერ დაწვრილებით იკვლევს მოსავალს, რაც იქიდანა სჩანს, რომ შარშან ივნისში მას მხოლოდ ოთხ პროცენტში მოუვიდა შეცდომა. შარშანდელ წელთან შედარებით რუსეთმა ანგარიში უნდა გაუწიოს როგორც მოუსავლობის, ისე აქედან გამოწვეულ პურის საზღვარ გარედ გზავნის შემცირებას. ირკვევა რომ წელს რუსეთში მოუსავლობა არ არის, თუმცა შარშანდელზე გაცილებით ნაკლებია და ამიტომ საშიში არ არის რომ პურის ფასი დაეცემა, მოსავალი უმთავრესად რუსეთშივე იხარჯება და საზღვარ გარედ გასულ წელთან შედარებით ნაკლები გავა.

✦ კიევის ინტენდანტების სამართალში მიცემა. სენატორმა დედიულინმა სამართალში მისცა კიევის ოლქის ინტენდანტი გენერალ-მაიორი ტოპორ-რიაბჩინსკი, აგრეთვე სამართალში მიცემულნი არიან: დეისტვიტელნი სტატსკი სოვეტნიკი ბორკოვსკი, პოლკოვნიკი ბოგდანოვიჩი და კოლეჟსკი სოვეტნიკი გრიგოროვიჩი. ყველა ამათ ბრალდებათ ქრთამის აღება და ფულების დატყუება. სამართალშია მიცემული ბერდიჩევის ჯარის საამშენებლო კომისიის თავმჯდომარედ ნამყოფი პოლკოვნიკი კრესტინსკი, რომელსაც მექრთამეობა და უფლებების გადაჭარბება ბრალდება. სამართალში მიცემულნი არიან ლემენსკისა და ლოშჩენკოს სურსათის მაღაზიების ყოფილი ზედამხედველები სიყალბისა და ფულის გაფლანგვის გამო, ბელო-ცერკოვსკისა—ვასილევი საქონლის ჩამბარებელთა შევიწროებისათვის, საინტენდანტოს მოიჯარადრები 1 გილდის ვაჭარი ვექსლერი და 1 გილდის ვაჭარი ქალი ნემიროვსკაია, ამათაც მექრთამეობა ბრალდებათ.

ჯარის მთავარ სარდალის ბრძანებით ოლქის ინტენდანტი გენერალი ტოპორ-რიაბჩინსკი თანამდებობიდან გადაყენებულ იქნა.,. თანამდებობიდან გადააყენეს აგრეთვე პოლკოვნიკი სმირნოვი და კრაკჩუკი, სტატსკი სოვეტნიკი სიროჩინსკი, კაპიტანი ნადეჟდინსკი და კასიანდერი და მოხელე სოკოლენკო. ამათ გარდა დედიულინის წინადადებით სამართალში მისცემენ შემდეგ პირებს: პოდპოლკოვნიკ დანცენკოს, მაკაროვს, დობროხოტოვს, ტაპიკაჩევს. კაპიტან კოსოვს კოხანევიჩს, კომორნიცკის ნადვორნი სოვეტნიკს ლევჩუკს, ყველა ამათ ბრალდებათ ქრთამების აღება და ფულის დატყუება.

✦ შვილის მოკვლა. სოფ. მიშურინროგში ახალ გაზრდა ცოლ ქმართ მარჩენკოვებს ხუთი თვის ჯვარ დაწერის შემდეგ ბავშვი ეყოლათ. მარჩენკო თავის მამას სთხოვდა მიეცა მისთვის ხუთი დესეტინა მიწა, მაგრამ უარი უთხრა, შენი შვილი უკანონოა და სანამ ცოცხალი ვარ მამულს არ მოგცემო. შვიდი კვირა ებრძოლა მარჩენკო თავის მამას, მაგრამ ამაოდ. ბოლოს ილაჯ გაწყვეტილმა და სასოწარკვეთილმა თავისი ჩჩვილი ბავშვი დაახრჩო, თავზარდაცემულმა დედამ, მარჩენკოს ახალგაზრდა ცოლმა, ეს ამბავი პოლიციას შეატყობინა.

წერილი რედ. მიმართ
მოწოდება

ქალაქის სასანიტარო აღმასრულებელ კომისიის ხოლერასთან მებრძოლი აღმასრულებელი ბიურო მიმართავს თხოვნით ტფილისის საზოგადოებას და განსაკუთრებით ახალგაზრდობას, რადგან ქალაქის სხვა და სხვა ნაწილში გაიხსნა 12 უფასო სახაიე, დაგვეხმარეთ სახაიეებში წესიერება იყოს. დააწესეთ მორიგეობა. ვთხოვთ ადგილობრივ სავაჭრო დაწესებულებათა პატრონებს, აგრეთვე სხვა წარმოებათა პატრონთ თავიანთ მოსამსახურეთათვის იქონიონ უფასო ჩაი. ვისაც უნდა დაეხმაროს მცხოვრებთ და შემოსწიროს შაქარი და ჩაი სახაიეებში სახმარებლად, აგრეთვე ვისაც სურს მორიგეობაში მონაწილეობა მიიღოს—უნდა მიმართოს ქალაქის გამგეობაში ალ. ი. ხატისოვს ან ნ. ე. არგუთინსკი დოლგორუკოვს. საქმე საშურია და ვინც ყურად იღებს ჩვენს მოწოდებას და შესძლებს დახმარებას—კეთილ ინებონ და დაუყონებლივ შეგვატყობინონ.

ბიუროს თავმჯდომარე
ა. ი. ხატისოვი.

—

ქ-ნო რედაქტორო! ნება მიბოძეთ თქვენის პატივცემულ გაზეთის საშუალებით უღულითადესი მადლობა გამოვუცხადო ყველა იმ პირთ, რომელთაც კეთილ ინებეს და დახმარება აღმოუჩინეს ლატარიაალეგრის გამართვაში 13 ივნისს და მით მატერიალურად ხელი შეუწყვეს ჩემდამი დაარსებულ კერძო ქალთა პროფესიონალურ სკოლის არსებობას. განსაკუთრებით გულწრფელ მადლობას ვწირავ ფოთის ქალაქის გამგეობას, რომელმაც ჩემს სკოლას თავიდანვე სიმპატიურის თვალით შეხედა და ლატარია-ალეგრის გასამართავად ქალაქის ბაღი დაუთმო და სხვა. კერძოთ მადლობას მოვახსენებ: ქ. ქ. ე. გაბელიასას, პ. გაბუნიასას, ე. გაბუნიასას, ე. გეგეჭკორისას, ვ. ჭოლიას, ეპ. კოპალაძისას, ელ. კახიძეს, ელ. სალაყაიასას, მ. ხოპერიასას, ან. ხოჭილავასას, ელ. ხოშტარიასას, მ. ოსიძისას, ც. თოფურიძეს, ა. ტულუშისას, კ. ცხადაიასას, ვ. ნამიჩეიშვილისას, მ. ნარაკიძეს და ნ. ნარაკიძეს; ბ. ბ. კ. ბაქბეუკ-მელიქოვს, თ. ბახტაძეს, ვლ. გაგუას, გინზბურგს, გ. გეგეჭკორს, ძმ. სტუდენტებს გეგეჭკორთ, მ. დარახველიძეს, მ. კალანდარაშვილს, გ. კანდელაკს. ლ. ლიფონავას, ჯ. სალაყაიას, ი. მეუნარგიას, ე. ღლონტს, ნ. ღლონტს, ი. ჩიჩავას, ბ. ჩიჩუას და გ. ჭავჭავაძეს. საერთო შემოსავალი ლატარია-ალეგრასი გამოიხატება 513 მან.—57 კ. —ხარჯი 113 მან. 24 კ.

დამაარსებელი სკოლისა **ნატალია ბახვას ასული ლოლუა.**

—

ქ-ნო რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ თქვენი პატივცემული გაზეთის საშუალებით ღრმესი მადლობა გამოუცხადოთ შემდეგ პატივცემულ პირთ, რომელთაც დახმარება აღმოუჩინეს საჭილაოს უფასო ბიბლიოთეკა-სამკითხველოს ფულით, წიგნებით და ჟურნალ-გაზეთების გამოწერით.

შემომწირველთა სია: მასწავლებელი ი. ჩიგოგიძე—ათი მანეთი, სტუდენტი ა. კორძაია—5 მანეთი, ვიქტორ კორძაია—3 მან., გიორგი ბ. ტალიკაძე—2 მ., ვარლამ დ. კორძაია—3 მან., დომენტი ქანდარია—1 მან. 50 კ., კირილე ტალიკაძე, პოლიკარტე არველაძე, მიხეილ ტალიკაძე, გიორგი ხონილიძე, ყარამან შუბლაძე, რაჟდენ ჯღარკავა, ანტონ ჩიგოგიძე, ამბროსი ნემსაძე, კალისტრატე ზამთარაძე, გიორგი კორძაია, ერმილე მაკალატია, დიმიტრი გოგიშვილი, გრიგოლ დუნდუა—თითო მანეთი. ბ. ფირცხალავა, ვ. დუნდუა, ა. კვერკველია, დ. კანდელაკი, ვ. ძიძიგური, ბ. ტალიკაძე, ს. კვერკველია, დ. ნაჭყეპია, ო. ჭიქაშუა, ს. ანაკიძე, ვ. ჩიჩუა, ს. დუნდუა, გ. ანაკიძე, მ. დუნდუა, ა. დუნდუა, პ. კორძაია, გ. შენგელია, ათ-ათი შაური. „ნაკადულის“ რედაქცია ერთი წლის ნომრები ჟურნალ „ნაკადულისა“, ალექსანდრა ფაღავა—„ჯეჯილის“ და „ნაკადულის“ ნომრები, ს. ხონელიძე—6 ცალი წიგნი, ნ. ჩხიკვაძე—გამოუწერა სამკითხველოს ჟურნალი „მათრახ-სალამური“ამა წლისა.

საჭილაოს ბიბლიოთეკა-სამკითხველოს გამგე **გ. თოფურიძე.**

განცხადებანი

Мотцль и К. N 187602. (10—б.—9)

ექიმი ე. ს. ხუნდაძე დაბრუნდა ქუთაისში

იღებს შინაგ., ქალ., ბებ. და სიფილ. ავადმყოფებს. დილით 9—11 ს., საღამოთი 6—7 საათ. ოთხშაბათობით ღარიბებს უფასოდ იღებს. (ნ.—137

გამოვიდა და იყიდება: ტფილისში

წ. კ. საზოგ., მერკვილაძის, გადილიას, აგრეთვე საქართველოს სხვა ქალაქების წიგნის მაღაზიებში ალ. თუთაევის კომედიები, მიძღვნილი ქართული თეატრის მსახიობთათვის მათის სურათებით: „ცოლი ვიტირო თუ ფული“ მიძღვნილი ნატო გაბუნიასადმი, „უმარილის ბრალია“, გედევან გედევანოვისადმი, „ბედმა მიღალატა“ ვასო აბაშიძისადმი, „უშნო არშიყი“ და სხვ. თუ ვისმეს სურს, გაეგზავნება 25 პროცენტის გამორიცხვით. წიგნის ფასი 10-20 კაპ. ადრესი: ტფილისი (დიდუბე) **ალ. თუთაევი.** (15—13)

დოქტ. ნავასარდიანისა

დაარსებულია 1880 წელს.
(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)
ყოველ დღე, კვირეებს გარდა
დ ი ლ ი თ:

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, ვენერიული (სიფილ.) ავად.
ყ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.
ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.
ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.
მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.
ა. მ. პუგინოვი: 12—1 ს. შინაგან. ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.
ა. პ. კარაპეტიანცი: 1—1½ ს. შინაგან და საბავშვო.
ბ. გ. აგასაროვი: 1½—2 ს. შინაგ. და ბავშვთა ავად.
კბ. ექ. მ. ფ. ბოგდანოვა: 9½—1 ს. ექიმობა, პლომბა, ხელოვნ. კბილები.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ქალ. ექ. პ ს. ზილბერშაცი: 6—6½ ს საბებ., ქალ. და ბავშ. ავად.
ო. ვ. გეევსკაია-ენგელი: 6—6½ ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.
ი. ფ. მარციშევსკი: 6—7 ს. შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

რჩევა 50 კაპ. ღარიბებს უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები შეთანხმებით. სამკურნალოს დირექტორი

მედიც. დოქტორი **ბ. ა. ნავასარდიანი.**

მატარებლების მიმოსვლა
18 აპრილიდან 1910 წ.

საათები ნაჩვენებია ტფ[illegible] მიხედვით, რომელიც [illegible] 58 წუთით წინაა.

ტფილისიდან გადის

ბათუმისკენ:	N 1, სწრ.—საღ.	11 ს. 28
	N 3, საფ-ს.—დღ.	1 ს. 24
	N 5, სამგზ.—საღ.	7 ს. 3[illegible]
ბაქოსკენ:	N 2, სწრაფ.—დილ.	8 ს. 15
	N 4, საფ-ს.—საღ.	10 ს. 4[illegible]
	N 12, სამგზ.—დღ.	2 ს. 38
ბორჯომისკენ:	სამგზ.—დილ.	8 ს. 28
	სამგზავ.—დღ.	3 ს. 36
ჯულფისკენ:	საფოსტო—ღამ.	12 ს. 22
ერევნისკენ:	სამგზავრო—დღ.	4 ს. 15

ტფილისში მოდის

ბათუმიდან:	N 2, სწრ.—დილ.	7 ს. 25
	N 4, საფ-ს.—საღ.	9 ს. 4[illegible]
	N 6, სამგზ.—დილ.	11 ს. [illegible]
ბაქოდან:	N 1, სწრფ.—საღამ.	10 ს. 3[illegible]
	N 3, საფოს.—დღ.	12 ს. 2[illegible]
	N 1. სამგზ.—დილ.	6 ს. 58
ბორჯომიდან:	სამგზ.—დილ.	6 ს. 28
	სამგზ.—საღამ.	8 ს. 08
ჯულფიდან:	საფოსტ.—დილ.	6 ს. [illegible]
ერევნიდან:	სამგზავ.—დღის.	6 ს. 33

ლუფთა და ჩქარ წერას [illegible]

ვასწავლი 10 გაკვეთილის მიცემ[illegible] პირადად თუ წერილობით **დაჯილ[illegible] უნივერსიტეტის ატესტ**, ოქროს მე[illegible] ლით მოწაფეების კარგი წერისათვ[illegible] ხუთ შვიდ კაპეიკიან მარკის გამ[illegible] გზავნით ვაგზავნი საცდელ წერილ[illegible] შრიფტის ნიმუშებს და პირობებ[illegible]
Одесса, проф. каллиграфiи А. КОССО,
Дерибасовская, д. Грузевича. (10—ფ.—

ელექტრონის გილზის ფაბრიკა
„როზა“
(„ვარდი“)

ტფილისი, ურჩების შესახვევი, № 5. ტელეფონი № 602.

საკვირველად მშვენიერი გილზები მეტად წმინდა ფრანგულ ქაღალდისა. იყიდება ყველგან. (100—ტ.—41)

მორიგი ექიმები და ფერშლები

მუხრანის საქალაქო საავადმყოფო, ტელეფონი № 39.

ქალაქის საბჭოს სასანიტარო ექიმები:
ადრესი:

1, 2 და 9 საპოლიციო ნაწილში . . . ვ. პ. ფომინა ოსიპოვისა (ვაკეში, საკუთ. სახ. ტელეფ. № 4[illegible]

3 და 4 საპოლიციო ნაწილში (იარმუკაში) ლ. ხ. ქალანთაროვი, (მე-2 ნაწ. ბარიათინსკის ქ. № 6, ტელეფონი № 51[illegible]

5 და 6 ნაწილში . . . ი. მ. ზაბლუდოვსკი, (მე-2 ნაწ. გრიბოედოვის ქ. № 10, ტელეფონი № 64[illegible]

7 და 8 ნაწილში . . . გ. თ. ნათიშვილი, (მე-8 ნაწ. რიყის ქ. № 4, ტელ. № 24[illegible]

10, 11 და 12 ნაწილში . . . ვ. ა. მირაქოვი, (მიხეილის პრ. № 174, ტელეფონი № 32[illegible]

სასანიტარო მზრუნველები

1 საპ. ნაწ. მ. კ. ბელოზერსკი, (წყნეთის ქ. № 17).
მე-2 „ ნაწ. რ. გ. ტერეგულოვი, (სვიატ. მირსკის ქუჩა, № 17).
მე-3 „ ნაწ. გ. ი. თამამშევი, (პეტ. დიდის ქ. № 11).
მე 4 „ ნაწ, ი. გ. მელიქ ბახტამიანი, (პუშკინის ქ. № 3).
ამის ამხანაგად ვ. ა. იუზბაშევი, (არქივის შესახვევი, № 12).
მე-5 „ ნაწ. მირზა ჰუსენ ჰასან ზადე, (სურფ-სარქისის ქუჩა, № 19).
მე-6 „ ნაწ. ა. ს. ლულაძე, (გოლოვინის პრ., № 32).
მე-7 საპ. ნაწ. დ. ა. შიხინოვი, (ავლაბარ., რისცვალების ქ., № 2[illegible]
მე 8 „ ნაწ. გ. ი. თოიძე, (გონჩარნის ქ., № [illegible]
მე-9 „ ნაწ. გ. ა. ტერ-სტეფანოვი, (კრასნო[illegible]რის ქ., № 1[illegible]
მე-10 „ ნაწ. დ. ი. ემინოვი, (მიხეილის ქ., № 14[illegible]
მე-11 „ ნაწ. ს. ზ. ჟუონია, (მიხეილის ქ., № 14[illegible]
მე-12 „ ნაწ. გ. ვ. ჩარკვიანი, ნაძალადევი, მონტის ქ., საკუთარი სახ[illegible]

ქალაქის საბჭოს უზნის ექიმები
(რომელნიც სწამლობენ)

1 და მე-2 საპოლიციო ნაწილში გ. ა. გედალინი, (მადათოვის ქუჩა, № 5, ტელეფონი 593).
მე-3 და მე-4 „ ნაწილში მ. ი. შავერდოვი, (ფეთხაინის აღმართი № 1, ტელეფონი № 619
მე-5 „ ნაწილში ტ. მ. ტატევოსიანი, (ველიამინოვის ქ., № 4, ტელეფონი № 6[illegible]
მე-6 და მე-7 „ ნაწილში შ. ა. მიქელაძე, (კახეთის ქ., № 1, ტელეფონი № 816).
მე-8 და მე-9 „ ნაწილში ნ. დ. ხატისოვი, სუდებნის ქ., № 17, ტელეფონი № 709.
მე-10, 11, მე-12 „ ნაწილში ი. გ. ტერ-ნიკოღოსოვი, (მიხეილის ქ., № 169, ტელეფონი № [illegible]
(6—ნ.—2)